Fg 5047

MARX KÁROLY KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM
Központi Könyvtára
Telefon: 176-827

Fol/L.M

MKKE

KÖZGAZDÁSZ

A MARX KÁROLY KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XXXI. ÉVFOLYAM, 17. SZÁM | ÁRA: 4 FORINT | 1988. NOVEMBER 3.

Megemlékezés egyetemünk alapításának 40. évfordulójáról

Tudományos ülésszak 150 előadóval

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem alapításának 40. évfordulója alkalmából jubileumi és díszdoktoravató tanácsülést, valamint Közgazdaság és reform címmel tudományos ülésszakot rendez egyetemünk november 16—18. között.

A rendezvények védnökei: *Czibere Tibor* művelődési miniszter, *Berend T. Iván*, az MTA elnöke és *Beck Tamás* kereskedelmi miniszter. Intézményi védnökök: MTA Közgazdaságtudományi Intézet, MTA Világgazdasági Kutató Intézet, Magyar Gazdasági Kamara, Állami Bér- és Munkaügyi Hivatal, Pápai Húskombinát, Balatonboglári Borgazdasági Kombinát, Tejipari Vállalatok Trösztje, Skála-Coop Kereskedelmi és Ipari Rt., valamint a Duna—Tisza Közi Állami Húsipari Vállalat.

Az egyetemi tanács november 16-án, 10 órakor kezdődő ülésén *ünnepi beszédet mond Csáki Csaba* egyetemünk rektora, *A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem 40 éve* címmel, és *Nyers Rezső* egyetemünk címzetes egyetemi tanára *A magyar gazdaság rövid távú kilátásai és a reformpolitika* címmel.

Egyetemünk újonnan avatott *díszdoktorai november 17-én*, délután 3 órától tartják meg *székfoglaló előadásaikat. Bognár József*, az MTA Közgazdasági Intézetének főigazgatója *Új trendek az ezredforduló közgazdaságtudományában* címmel, *Dennis L. Meadows*, a University of New Hampshire (USA) egyetemi tanára *A Római Klub jelentésének hatása a felsőoktatásra* címmel és *Karl Vak*, a Zentralsparkasse und Kommerzialbank (Wien) vezérigazgatója *A vezetés stílusának alapfilozófiája* címmel tart előadást.

A *tudományos ülésszakon* — melyet *november 17—18-án* tartanak — *egyetemünk oktatói és a hazai társadalom- és közgazdaságtudomány azon jeles képviselői tartanak előadást*, akik részt vállalnak a közgazdászképzés mindennapi munkájából. *A négy szekció: I. Gazdaságelmélet és gazdaságpolitika; II. Kvantitatív gazdasági elemzések és információrendszerek; III. A mikrogazdaság és a vállalat; IV. Politikai rendszer és a társadalmi élet.* A szekcióülések a II. szekció kivételével az *egyetem épületében lesznek, 9—14 óra között.* A II. szekció a Kinizsi utcai épületben ülésezik.

A szervezők az előadások téziseit szekciónként jelentetik meg. A téziseket november 17-én fél 9—9 óra között, a részvétel regisztrálásakor lehet átvenni a főépület aulájában vagy (a II. szekció esetén) a Kinizsi utcai épületben levő titkárságokon.

Az ünnepi események idején *három kiállítást rendeznek* egyetemünk épületeiben: *Az ENSZ Nemzetközi Munkaügyi Hivatalának könyvkiállítása, valamint A magyar közgazdasági felsőoktatás 130 éves című kiállítás* a főépület földszinti hátsó oszlopcsarnokában lesz majd látható, egyetemünk tankönyvei kiállításának a könyvtár ad otthont.

Az egyetem vezetése minden érdeklődőt szeretettel vár a rendezvényre.

Jó hírek a menzáról

Úgy tűnik, lassan megoldódnak a problémák a menza körül, de nézzük sorban az eseményeket.

Kiértékeltük az október 3-án, a HT által készített felmérés eredményeit: 2500 ott étkező vendégből 619-et sikerült megkérdeznünk. A megkérdezettek 53 százaléka közgázos, 29 százaléka ELTE-s és 18 százaléka egyéb helyről jár ide étkezni. 11.30—12.30 között az itt étkezők 18 százaléka, 12.30—13.10 között 20 százaléka, 13.10—14.00 között 62 százaléka veszi igénybe a menzát. A közgázosok órarendje olyan, hogy az első ebédszünetben 13,5 százalékuk a harmadik óra alatt 18 százalékuk és 13.10-es ebédszünetben 68 százalékuk jár ebédelni.

A panaszok közül a

legnépszerűbb a sorban állás.

A megkérdezettek 59 százaléka panaszkodik erre. Sorrendben a következő panaszok a választék és a tisztaság (28-28 százalék), mindkettő a helyi üzemeltetőn múlik. A központilag meghatározott árakra 23 százalék, a mennyiségre minimális 6,5 százalék panaszkodik. Az étel minőségével a megkérdezettek mindössze 21 százaléka elégedetlen.

Érdekes következtetésekre jutunk a panaszok időbeli alakulását nézve. Mind a három vizsgált időszakban (11.30—12.30, 12.30—13.10, 13.10—14.00) a sor a legjelentősebb gond. Ezek közül is a 13.10-es ebédszünetben a legnagyobb, 66 százalék. Talán a legörvendetesebb, hogy a minőségre végig egyenletes a panasz (23.5 százalék, 21 százalék, 20,5 százalék). Ez azt mutatja, hogy az idő múlásával az ételek minősége nem romlik. Nagy eltérést mutat a választék alakulása, míg az első időszakban a vendégek 14.5 százaléka, addig a másodikban, illetve a harmadikban 30, illetve 31,5 százaléka panaszkodik erre (az első időszakban ez a második legkisebb probléma, az utolsóban ez a második legnagyobb). Érdekes a tisztaság alakulása. Az első időszakban 24.5 százalék, a másodikban 34 százalék, a harmadikban ismét 24 százalék panaszkodik erre. A menzán ezt úgy magyarázzák, hogy a második időszakra már

nem tart ki a kezdeti tisztaság,

és ez alatt nincs idejük karbantartani az éttermet, de a 13.10-es roham előtti szusszanásnyi időt fel tudják használni takarításra, szárításra, terítésre stb.

A felmérésből megállapítható, hogy a közgázosok jobban panaszkodnak ugyanarra, mint a többiek, de hát ez érthető is. A közgázosoknak ez a menzájuk, míg mások a többi közül választják ezt. Ugyanazt a sort 13.10—14.00 között a közgázosok 86 százaléka érzi gondnak, míg a nem közgázosok 37 százaléka.

A fölmérést október 13-án értékelte a HT. Megállapította, hogy a legsürgetőbb feladat a sorbanállási idő csökkentése. Erre három út kínálkozik, és javasolja, hogy az egyetem egyszerre mindhárom úton próbálkozzék.

1. A jövő félévtől az órarendek összeállításánál figyelni kell arra, hogy a hallgatók egyenletesebben járhassanak étkezni. 2. Az ELTE-vel együtt megoldást kell találni, hogy a Bölcs Bagoly bezárása miatt itt étkező kb. 50 ELTE-snek biztosítsanak más étkezési lehetőséget is. 3. Meg kell vizsgálni az üzemeltetővel együtt

a menza bővítésének,

átszervezésének minden lehetőségét.

A HT olyan értelmű levelet küldött *Csáki Csaba* rektornak, melyben sürgősen kérte az egyetem vezetését, az üzemeltetővel, illetve az ELTE-vel a kapcsolat fölvételére, a tárgyalások megkezdésére. A levél átadásakor kiderült, hogy a HT részben nyitott kapukat dönget.

A vezetői értekezlet még szeptemberben elhatározta, hogy a jövő félévi órarendeket körültekintőbben állítják össze. Az ELTE gazdasági vezetése és hallgatói is próbáltak segíteni magukon, és a legújabb információnk szerint november 1-jétől a Belvárosi Vendéglátóipari Vállalat éttermében is étkezhetnek. Október 20-án az üzemeltetőből, a kivitelezőből, egyetemünk gazdasági szakembereiből, valamint hallgatói képviselőkből álló társaság tekintette meg, hogy az ételkiadást hogyan lehet gyorsítani. Ígéretet kaptunk, hogy november elejétől

átszervezik az ételkiosztást,

több pulton lehet majd frissensültet kapni, és így — állítja a menza tervezőnője — jelentősen csökkenni fog a sor. Ha mégsem — és ezt november végén ugyanez a bizottság ellenőrzi — a téli szünetben kisebb átépítés lesz a menzán, hiszen a konyha, és az étterem bírja a nagyobb rohamot, a szűk keresztmetszet az ételkiadás.

Haladást sikerült elérni a menzajegy kiosztása terén is. November 1-jétől új — az ELTE-n már évek óta alkalmazott — rendszer kerül bevezetésre. Minden hallgató

fél évre előre utalványt

kap, (mely elvesztése esetén nem pótolható) és azzal válthatja ki az étkezési jegyét havonta. Így reményeink szerint megszűnik a jegyváltásnál a sokszor percekig tartó keresgélés. E rendszer bevezetésében nagy segítséget kaptunk *Monek Lászlóné* gazdasági főigazgatótól, valamint köszönettel tartozunk a dékáni hivatalok munkatársainak is.

Lassan talán javul a helyzet a menza körül. Ha megkérdezünk egy ELTE-st, hogy miért jár ide, hisz itt hosszú a sor, állandóak a panaszok: azt feleli: ez a legjobb menza. Nekünk még nem az, de reméljük az lesz.

Lenger Csaba

SZÜLETÉSNAP

Számomra teljességgel érthetetlen, hogy ennek az együttesnek a műsorára miért nincs igény az egyetemen, miért nem hívja meg őket senki? Pedig most is fergeteges sikert arattak programjukkal az aulát megtöltő közönség előtt.

Fennállásának negyvenedik születésnapját ünnepelte szombaton a Közgáz Népi Együttes az aulában. Aki meghívó nélkül tévedt ide és foglalt helyet a nézőtéren, az is tudhatta, hogy itt most nemcsak egy előadásra fog sor kerülni, hanem többre, ugyanis a színpadon álló három asztal dugig volt tornyozva gazdára váró ajándékokkal.

— Maradj csöndben, mert kezdődik! — kürtölte világgá a szomszéd sorban egy 4 éves forma kisfiú. És igaza volt, pár percen belül megjelent a színpadon *Kollarik Amália*, aki a kezdettől, tehát 1948-tól patronálja a csoportot. *Köszöntötte a vendégeket* és mindazokat, akiknek szerepe volt abban, hogy ez az együttes ilyen régóta ilyen sikerrel szerepel; az alapító és régi tagokat és természetesen a mostani generáció tagjait is. Beszélt arról, hogy az együttes kettős értelemben is hagyományőrző. Szakmailag azért, mert az élő népi kultúrát, a néptáncot, a zenét közvetíti. Közösségi értelemben pedig azért, mert az együttes tagjai — és ez mindig így volt — nagy családot képeznek. 35 éve minden december első szombatján összejönnek a ré-

(Folytatás a 6. oldalon.)

„Hova tűnt a sok virág?"

Mi lesz az egyetemi KISZ-szel?

Ha már virágokról esik szó a címben, talán nem hat túl bizarrnak, ha KISZ-szervezetünket ma már inkább egy letarolt legelőhöz hasonlítjuk, mint egy virágzó réthez. Ez is jelzi, hogy a változtatás utolsó perceit éljük.

Jelentős, talán legjelentősebb fordulópontjához érkezett az egyetemi KISZ-szervezet. November 3-án 15.30 órakor a 3005-ös teremben egyetemi KISZ-értekezlet lesz. Az értekezlet első részében az országos KISZ átalakulásáról mondunk véleményt, mind szervezeti, mind a politikai platform tekintetében. A szervezeti kérdésekről szólva, hangsúlyozni szeretném, hogy a három álláspont túl (1. föderatív; 2. élcsapat; 3. változatlan), ha mi úgy gondoljuk, hogy létezik egy negyedik változat is, akkor ezt is továbbíthatjuk az országos KISZ-értekezletre.

Nem marxista program

A szervezeti kérdésekkel szoros összefüggésben kerül sor a politikai program megvitatására. Ennek tervezete, illetve összefoglalása megjelent a napilapokban és természetesen a Magyar Ifjúságban is. Célja az, hogy minél szélesebb politikai kereteket szabjon az új ifjúsági szervezet számára.

A KISZ-bizottság többségi véleménye az, hogy alapvetően ez nem marxista program és úgy gondolja, ez elégtelen egy ifjúsági politikai mozgalom elindításához. Éppen ezért megfogalmazott egy saját programot, amelyet a KISZ KB tervezete mellett be fog nyújtani az értekezletnek.

A tanácskozás második része remélhetőleg az egyetemi KISZ-szervezet további sorsával fog foglalkozni. A legutóbbi KISZ-bizottsági ülésen ugyanis újabb fejlemények történtek:

A KISZ-szervezet átalakulásáról jelenleg két álláspont van a bizottságon belül. Mivel úgy gondoljuk, hogy ez túl fontos kérdés ahhoz, hogy csak a többségi álláspontot ismertessük, ezért — a platformszabadság jegyében — a kisebbségi véleményt is beterjesztjük az értekezlet elé.

A többségi álláspont szerint az egyetemi KISZ-szervezetet tervszerűen fel kell számolni. értékeit átadva olyan szervezeteknek az egyetemen, amelyek ténykedése az egész egyetemet érinti (SG, instruktorok, HT, Támpont stb.) és a legjobban tudják hasznosítani. Az új baloldali ifjúsági szervezet tiszta lapról induljon és teremtse meg a munkájához a feltételeket. E szerint az álláspont szerint a KISZ-szervezet országos és helyi méretekben egyaránt túlságosan kompromittálva van ahhoz, hogy ennek bázisán egy valóban baloldali szervezet kifejlődhessen. Éppen ezért ennek a folyamatnak országos méretekben is óriási a jelentősége. Ha alulról elindul egy szervezetet, apparátust felszámoló folyamat, akkor ezzel meg lehet akadályozni a KISZ apparátusának átmentését az új szervezetbe és a jelenlegi átalakulás nem válik önmaga paródiájává.

A kisebbségi álláspont szerint azonban itt olyan értékek vannak, amelyeket érdemesebb megtartani és odaadni vagy szétosztani azok között a szervezetek között, amelyek ezen a baloldali platformon alakulni fognak. Éppen ezért a jelenlegi KISZ-bizottságnak az a feladata, hogy amíg nem alakul(nak) meg az új szervezet(ek), addig

kezelje és őrizze meg ezt a vagyont.

A KISZ KB politikai platformjához való viszonyulással kapcsolatban is vita van. A két álláspont abban egyetért, hogy a KISZ-szervezet működésétől függetlenül el kell kezdeni egy új szervezet/mozgalom kialakítását. Ezért az EKE-n egy bizottságot fogunk választani, melynek feladata, hogy megszervezze az új mozgalmat. Ennek működése független lesz a KISZ-bizottságtól, és ha ez szükséges, természetesen több ilyen szervezetet is lehet alakítani.

Az EKE-n mindenkinek szavazati joga van, az értekezlet nyilvános, és alapelvünk: „Virágozzék száz szál virág". Mindenkit várunk tehát!

Trautmann László

Ifjúsági parlament november 10-én

Minden hallgatót sok szeretettel várunk november 10-én 14 órakor a II. előadóban, ifjúsági parlamentet tartunk. Március után az idei második parlament összehívását az tette lehetővé, hogy a tavaszi veszprémi országos ifjúsági parlament elhatározta a hallgatók legfőbb érdekvédelmi szervezetének a létrehozását. Bizottságot választott annak előkészítésére, és elhatározta, hogy összehívja — azonos összetétellel — önmagát, az Országos Felsőoktatási Tanács hallgatói tagozata pontos szabályozásának megvitatására. A tervezet elkészítésében két hallgatónk — *Bajnai Gordon* és *Foltányi Árpád* — is részt vett. Ezt a tervezetet előzetesen véleményezzük. Ha már összejön az IP, érdemes a rektori beszámolót is meghallgatni. Idén új rendszerű lesz a rektori beszámoló: válasz a hallgatók előzetes kérdéseire. Szeretnénk, ha az elsősök frissen reagálnának az oktatási reformra. Beszámol a HT a március óta végzett munkájáról, valamint pénzügyi helyzetéről.

Március óta van érvényes küldöttutasításunk, melyet küldötteink maradéktalanul képviseltek Veszprémben. A minisztérium a soron következő kecskeméti országos IP-n számol be a március óta végzett munkájáról, így nem árt újra emlékezni, mit akartak tavasszal a közgázos hallgatók, sőt a HT javasolja a küldöttutasítás kiegészítését is.

A DJB az albérleti rendszerről kezdeményezett vitát, amelyet az IP-n szeretne lezárni.

Sok szeretettel vár és jó vitát kíván a

HT

Nyílt levél a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsához

Ma Magyarországon a felsőoktatás helyzete (a lakosságra vetített felsőoktatási hallgatók száma, a felsőoktatás részesedése a nemzeti jövedelemből stb.) hasonlíthatatlanul rosszabb, mint Európa számos országában.

A számszerű adatsor mellett naponta bebizonyosodik, hogy a felsőoktatásban dolgozó értelmiségiek helyzete tűrhetetlen. Két fő probléma rajzolódik ki. A megélhetés nehézsége; ma oktatóink-kutatóink nagy része vállal erejét meghaladó mértékben mindenfajta, gyakran képzettségének nem megfelelő, különmunkát, azért, hogy megpróbálja fedezni értelmiségi létformájának költségeit, és hozzájáruljon intézménye fenntartásához. A másik súlyos probléma az, hogy a felsőoktatás felszereltsége, könyvekkel, folyóiratokkal való ellátottsága, a laboratóriumok állapota nem éri el a színvonalas munkához szükséges mértéket. Hosszú évtizedek tudományos iskolaépítő munkássága és eredményei dőlnek romba. Ha ezt a folyamatot a kormány igen rövid idő alatt nem állítja meg, úgy ez történelmi léptékkel mérhető igen súlyos következményekhez vezethet.

Tagságunk kezdi elveszíteni hitét, egyre távolabbinak tűnik számára körülményeink minőségi változása. A jelenlegi helyzetből adódóan súlyos kérdés fogalmazódik meg: hogyan tudja az ilyen körülmények között dolgozó értelmiség átadni tudását a következő generációnak? Hogyan lesz a közepesen vagy rosszul ellátott intézményeinkben képzett hallgatóság az ország kibontakozását megvalósító nagy tudású értelmiség?

A Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezete felelősséget érez a helyzet feltárásáért és kész együttműködni a felsőoktatás helyzetét stabilizáló olyan program létrehozásában, amely a felsőoktatást az ország stratégiai ágazataival azonos szintre emeli.

Ennek megvalósításáért követeljük, hogy

— a felsőoktatás és kapcsolódó intézményeinek normális működéséhez és fejlődéséhez szükséges pénzügyi keretek álljanak rendelkezésre, amelyek biztosítják az üzemelést, beruházást, a könyvek és folyóiratok beszerzését, a gép-, műszer- és számítógéppark folyamatos fejlesztését,

— az országos viszonylatban hátrányos bérezés szűnjön meg. Ezért 1989-ben a felsőoktatási intézmények valamennyi dolgozójára kiterjedő legalább 40 százalékos egyszeri béremelésre van szükség. Ezen túlmenően készítsen a kormány tervet arra, hogy a felsőoktatási bérszínvonal az élvonalbeli népgazdasági ágazatok megfelelő szakembereinek béréhez zárkózzon fel, úgy, hogy az alaptevékenység biztosítsa a megélhetést, a lakásszerzés (-bérlés) és munkaerő folyamatos újratermeléséhez szükséges kulturális és szociális igények kielégíthetőségét és tisztességes nyugdíjakat.

— a felsőoktatás dolgozóinak szakmai továbbfejlődéséhez (hazai és külföldi konferenciákon való eddiginél jelentősebb részvételük, eredményes munka után alkotói szabadság vagy vendégoktatói tevékenység) a költségvetési forrásokból anyagi alap teremtése megvalósuljon.

A Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezetének Felsőoktatási Tanácsa csatlakozik a KISZ Egyetemi és Főiskolai Tanácsának 1988. október 15-i nyilatkozatához, az abban foglaltakkal maradéktalanul egyetért.

Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezetének Felsőoktatási Tanácsa

Mózes László
1942—1988

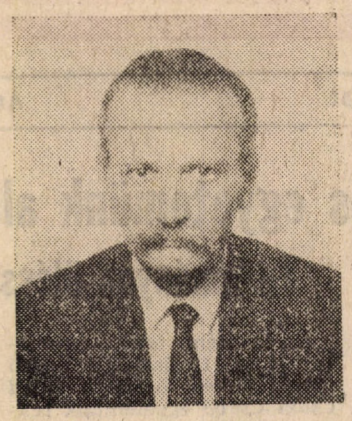

Mély fájdalommal értesültünk róla, hogy hosszan tartó súlyos betegség után, október 24-én, 46 éveskorában elhunyt Mózes László, a Közgazdasági Továbbképző Intézet igazgatója.

Mózes László 1960—64 között volt egyetemünk hallgatója. 1964-től 1970-ig a KERINFORG-nál dolgozott főmunkatársként, majd 1970-től ismét egyetemünkre került, ahol tudományos főmunkatársként docensi címet szerzett. 1972-ben Ford ösztöndíjasként az Egyesült Államokban tanult. 1979-től látta el a KTI igazgatói teendőit.

Különböző személyi okok és működési problémák miatt igen nehéz és bonyolult helyzetben vette át az intézet vezetését. Sok energiát kellett fordítania az intézet személyi állományának stabilizálására, a szakmai munka és a gazdasági elszámolások rendbetételére, a szervezet kapcsolatainak javítására, bővítésére.

Ezeknek a feladatoknak a sikeres megoldása nem jelenthetett számára megnyugvást. A képzés, a továbbképzés folytonos frissítése, megújítása, a tananyag korszerűsítése, az oktatás színvonalának emelése folyamatos erőfeszítéseket követelt, amit a napjainkban gyorsan változó közgazdaság-tudomány, mindennapi gazdasági élet és a hallgatóság egyaránt elvárt az intézet munkatársaitól. A szakmai követelményeknek az intézet Mózes László vezetésével, egyre magasabb szinten felelt meg. Ezt támasztotta alá a szervezet gazdasági-pénzügyi helyzetének stabilizálása, melynek részeként a KTI ma már önfenntartó.

Mózes László irányítása alatt alakította ki az intézet saját számítógépparkját. Ennek a nemrégen megvalósított fejlesztésnek a Soros Alapítványtól elnyert támogatás biztosította a fedezetét.

A megnövekedett feladatoknak az intézet magas színvonalon tett eleget. Ez elsősorban Mózes Lászlónak, a beosztottakkal kialakított harmonikus jó kapcsolatának, megértő viszonyának, a szakmai és a gazdálkodási munka magas színvonalának volt köszönhető.

Mózes Lászlót az egyetem saját halottjának tekinti. Temetése november 14-én 12 órakor lesz a Farkasréti temetőben.

Emlékét kegyelettel megőrizzük.

DÜHÖNGŐ *az albérleti segélyekről*

Az egyetemi Diákjóléti Bizottság javasolja a november 10-én megrendezésre kerülő *Ifjúsági Parlamentnek*, hogy — utolsó napirendi pontként — *vitassa meg az albérleti segély rendszerét.* Az albérleti segély bevezetésére az elmúlt tanévben került sor remélve, hogy ezzel valamelyest segíthetünk a kollégiumi férőhely híján albérletbe kényszerülőkön. Ezért két alapelv érvényesült az albérleti segély odaítélésénél:

1. *Azok részesüljenek benne, akiket nem vettek fel kollégiumba, bár jelentkeztek.*

2. *Az egy főre jutó jövedelemmel fordítottan arányos legyen a segély összege. Tavaly 4400, idén pedig 4600 Ft egy főre jutó jövedelem alatt lehetett a segélyben részesülni.*

A támogatás jellegéből következően az *év során csökken a havonta e célra kifizetendő összeg:* a megüresedett *kollégiumi helyekre szinte minden hónapban van felvétel.* E felvetésre az adott okot, hogy az albérleti segélyre szánt összeget *a rendszeres szociális támogatásra szolgáló keretből lehet csak elkülöníteni.*

Tavaly mintegy 80 000 Ft-ot fordítottunk albérleti segélyre a havi 851 000 Ft-os rendszeres szociális támogatás keretéből. *Idén* a havi keret *kb. 75 000 Ft-ra csökkent,* melyből a kiosztott *albérleti segély 30 000 Ft körül van.* További 30 000 Ft-ot még szét lehet osztani az elkülönített keretből. A számokból is kitűnik, hogy *a rendszeres szociális támogatás összege egyetemi szinten nominál értékben is csökkent.* Ez egy az 1985—1986. tanévtől tartó folyamat egyik állomása:

Tanév	Kifiz. havi össz. szoc. támogatás	Egy hallgatóra jutó szoc. tám.	Létszám
1985/86	1 623 700	1457,5	1114
1986/87	897 100	1069,4	923
1987/88	850 650	937,9	907

Idén tovább romlott a helyzet. Ennek okáról és módszeréről még lehet beszélni, de ehelyett nézzük *milyen döntési pontok állnak az IP előtt.*

1. ALTERNATÍVA

Szüntessük meg az albérleti segélyt. A szociális támogatás nominális és reálértékének csökkenése egyre inkább az — állami szinten is sikertelenül folytatott — redisztribució ellen szól.

1.a. Ezt a változást az 1989/90. tanévtől kezdjük el az egyetemen.

1.b. Az 1988/89. tanév II. félévében a szociális támogatásokat januári kb. fejenként 100 Ft emeléssel újra elosztjuk.

Az 1. alternatíva elfogadása esetén a következő gondolat vetődik fel: *A Művelődési Minisztérium* a jövedelemigazolások alapján *„adományoz"* az egyetemnek egy általa — nem normatívan — *meghatározott összeget,* azzal a felszólítással, hogy *demokratikusan osszák szét a csoportokban* az egymást jól ismerő hallgatók. Mivel a jövedelemigazolások nem nyújtanak támpontot (valóságtartalmuk csekély volta miatt) az elosztáshoz és az sem igaz, hogy a csoportok tagjai ismerik egymást, az alábbi *javaslatot teszem:*

Ha a minisztérium a jövedelemigazolásokat tekinti elosztási alapnak, és ebből kiindulva adományoz pénzt, akkor *azok a hallgatók kapják meg azt, akik azokkal a jövedelemigazolásokkal rendelkeznek.* A hallgatók lépjenek ki az elosztás mechanizmusából. *Így nem kell eljátszani az „igazságos elosztogatás" komédiáját,* melyet a minisztérium egy udvarias gesztussal a hallgatókra hárított.

2. ALTERNATÍVA

Továbbra is fenntartjuk az albérleti segély rendszerét a régi elvek alapján. Az egy főre jutó jövedelmek igazolása közismerten torzított, az albérleti díjak emelkedő — 2000 Ft feletti — összege viszont tény.

2.a. Az idén még ki nem osztott *30 000 Ft-ot nem albérleti segélyként osztjuk ki, hanem a rendszeres szociális támogatást emelnénk* (személyenként kb. 50 Ft-tal).

2.b. Az *albérleti segélyek* rendszerét kiterjesztjük: *azok is részesüljenek benne, akik nem igényeltek kollégiumi elhelyezést.* Sokan eleve nem kértek kollégium férőhelyet, mivel években át elutasították őket.

További lehetőségek az albérleti segély fenntartása esetén:

— meghatározhatjuk, hogy a legalacsonyabb egy főre jutó jövedelmű hallgatóktól nem vonjuk el (pl. ha az egy főre jutó jövedelem 1500 vagy 2000 Ft alatt van),

— meghatározhatjuk, hogy a rendszeres szociális támogatásnak legfeljebb hány százalékát fordítsuk erre (pl. 5, 10 stb. %).

Első dühötökben valószínűleg még több ötlet, vélemény jut eszetekbe. Annak érdekében, hogy ne az IP-n töltsük az időt egymás gondolatainak megismerésével, hanem ott csak az érvek csapjanak össze vita formájában, kérünk titeket, hogy gondolataikat adjátok le írásban a HT-n, vagy mondjátok el szóban a HT-n dolgozók közül bárkinek. Ezeket a Hallgatói Tagozat az IP-re előterjeszti.

G. Á.

Szeretnél a REFORM-nál dolgozni?

Kutatásokat folytatni, cikket írni? S mellesleg pénzt keresni?

A REFORM című hetilap segítőtársakat, úgynevezett researchöket keres. Ha kedvet érzel hozzá, rátermettségedet és tehetségedet nálunk kipróbálhatod. Heti kétszer 2-3 órás munkáról van szó. Különböző rovatokba kell anyagot gyűjteni, az újságírókkal együtt cikket összeállítani, fordítani. A heti 1000 forinton felül külön fizetjük a megjelent anyagokat. A jelentkezéseket a Közgazdász szerkesztőségében gyűjtik, a válogatás helyéről és időpontjáról később tájékoztatunk.

REFORM szerkesztőség

A BALKON
azaz a „Baloldali Konszenzus"

SZÁNDÉKNYILATKOZAT

A csoport alapvetően egy *időszerű baloldali értékrendszer* kidolgozására alakul, tevékenységével ösztönzi tagjainak egyéni politizálását, a rendszeres műhelymunka eredményeit a gyakorlatban is alkalmazni kívánja, véleményének konszenzus esetén hangot ad.

ALAPVETÉSEK

A hagyományos baloldali gondolkodás és politizálás válságát éli. Ennek bizonyítéka a világszerte tapasztalható, szélesen értelmezhető neokonzervatív hullám, melynek kihívására mind a mai napig nem született számunkra elfogadható válasz. Közép-Kelet-Európa, melyre fokozottan jellemző a fenti megállapítás, különlegesen labilis ideológiai bázison igyekszik egyre jelentősebb gazdasági és társadalmi problémáit megoldani. Elavult alapokon nincs mód egészséges reformpárti tömegbázis kialakítására. A gazdasági szükségszerűségeket felismerve, a minket megelőző nemzedékek meggyőződését és munkáját tiszteletben tartva kell fejlődésünk szellemi alapjait lerakni. Magyarország ma fokozottan érzékeny egy új, megalapozott értékrend iránt. Véleményünk szerint hazánk jelen helyzetében a nyugati liberalizmus másolása nem reális, a sztálinista vagy nacionalista diktatúra pedig elfogadhatatlan alternatíva.

CÉLUNK

A különböző baloldali értékek újraértékelése, megismertetése, olyan értékrend kialakulásának elősegítése, amely új, akcióképes politikai programok alapjául szolgálhat.

Alapvető értékeink: esélyegyenlőség, a gondolatok és tettek szabadsága. Ennek értelmében a társadalmi esélyegyenlőség megvalósítását csak az alapvető emberi szabadságjogok biztosításával és tiszteletben tartásával tartjuk elfogadhatónak.

A BALKON megalakulását novemberre tervezzük. Az alapok kimunkálásához várjuk mindazok hozzájárulását, akik reális helyzetlátásukkal, tenni akarásukkal csatlakozni kívánnak kezdeményezésünkhöz.

Bajnai Gordon, Bihari Edmond, Faragó József, Horváth Gyula, Juhász Károly, Kalmár Péter, Kutassy Jenő, Lenger Csaba, Pákozdy Zsolt, Szelecki Zsolt.

Egy baloldali ifjúsági szervezet lehetséges platformja

A jövendő baloldali ifjúsági szervezet az egyik ilyen platform kíván lenni a párton belül.

Mit tartunk a párt ifjúsági szervezete legfontosabb alapelveinek? Az ifjúsági szervezet csak egy megújult párttal képes stratégiai szövetségben együttdolgozni. Ehhez az ifjúsági szövetségnek is meg kell újulnia, a KISZ jelenlegi keretei erre nem megfelelőek. Ezért aktív részt kell vállalnunk a párt átalakításában, saját átalakulásunk ehhez mutasson példát.

1 A legfontosabb célunk, hogy az ifjúság egyre szélesebb rétegeit vonja be a közéletbe, a valamennyiünket érintő döntések meghozatalába. Így szervezetünk alapjának tartjuk a szabad platformképződés elvét, s e platformok köré szervezzük mozgalmi életét.

Tartalommal, tényleges rendeltetéssel kell megtölteni a demokrácia különböző formális elemeit (szavazások, választások, képviselet stb.).

2 Alapelvünknek fogalmazzuk meg a társadalmi esélyegyenlőség fejlesztését, ennek jegyében a demokratizmus (amelyen azt értjük, hogy a döntések meghozatalában és ellenőrzésében a társadalom egyre szélesebb rétegei vesznek részt), elvét és gyakorlatát a politikai szférán túl a gazdasági és a kulturális élet területeire is ki kell terjeszteni. A gazdasági élet demokratizmusán azt értjük, hogy a gazdálkodás hatékonyságának, a gazdasági szerkezet folyamatos megújulásának követelményeit figyelembe véve növekedjen az állampolgárok döntéseket befolyásoló és ellenőrző szerepe.

A kulturális élet demokratizmusának növelésénél alapelvünk, hogy az oktatásban, a művelődésben való részvétel, az egészség megőrzésének lehetősége egyre kevésbé függjön az egyén vagyoni, jövedelmi helyzetétől.

3 Szervezetünk a közösségek önszerveződését, az önkormányzatok fejlődését alapvető értéknek tekinti, támogatja a képviseleti demokráciának a részvételi demokráciákkal való felváltásának folyamatát. Fontosnak tartjuk, hogy nyíltan fogalmazódhassanak meg az eltérő csoportérdekek, s a politikai folyamatokat a legteljesebb nyilvánosság övezze — a társadalmi ellenőrzés lehetősége érdekében.

4 Végül, de az előző hárommal egyenlő fontosságú alapelvként a más társadalmi és politikai szervezetekkel való kapcsolataink nyílt és együttműködésre kész jellegét hangsúlyozzuk mind belföldi, mind nemzetközi kapcsolatainkban.

Önálló szervezetként, politikai platformunk szellemében, politikai céljaink elérése érdekében kötünk stratégiai szövetséget, taktikai akcióközösséget az ország különböző politikai erőivel.

A szocializmust világméretű folyamatnak tekintjük, ezért politikai céljaink megvalósulása érdekében kapcsolatokat építünk ki és együttműködünk más országok hasonló elveket követő ifjúsági szervezeteivel.

Erre a politikai platformra, mint tevékenységünk alapelveit kijelölő keretre építve fogjuk kidolgozni szervezetünk programját, amelyben arra kívánunk választ adni, hogy ezen alapelvekből kiindulva mit tartunk azoknak az alapvető kérdéseknek, amelyeket rövid távon meg kell oldania a pártnak, s vele együttműködve az ifjúsági szövetségnek. Ezt a programot azonban már azokkal együtt kell megírnunk, akik a fenti alapelveket elfogadják, s csatlakoznak megújulási törekvésünkhöz.

KISZ-bizottság

Platformunkat azért tekintjük baloldalinak, mert kiinduló alapelveként a Magyar Szocialista Munkáspárt radikális megújulására épít, ebben a megújulásban jelentős szerepet vállal és követel.

Korunk, a szocializmus, átmeneti korszak, mely a kapitalizmusból vezet a kommunizmus felé. Ez az átmeneti korszak természetéből fakadóan a kapitalista társadalom számos elemét tartalmazza, de azokat tudatosan felhasználva, megszüntetésük, a rajtuk való túllépés igényével.

Konzervatívnak, haladásellenesnek tartunk minden olyan programot, amely e fenti igény nélkül kívánja felhasználni a kapitalista társadalom elemeit, s dogmatikusnak minden olyat, amely a kapitalizmus mechanikus tagadását minden elemének automatikus elvetését jelenti. A kialakult általános válságból kijutni csak a sztálini társadalmi berendezkedés felszámolásával és a kapitalizmushoz visszavezető utakat elzárva lehet. Ezen átmeneti korszakban kell újragondolnunk a párt szerepét és politikai gyakorlatát. Annak, hogy platformunk legfontosabb alapelveként a párt megújulását hangsúlyozzuk, az az oka, hogy az átmeneti társadalom legfontosabb elemének a megújuló pártot tekintjük.

Mit tartunk a megújuló párt legfontosabb jellemzőinek? A mai politikai rendszerben az MSZMP egy sztálini típusú párt módosított változata, „a párt irányít — a hajtószíjak végrehajtanak — a tömeg megvalósít" sztálini modellt az '56 utáni vezetés a tömeg véleményének visszacsatolásával, a konfliktus-feloldás mechanizmusával egészítette ki.

Ez a működés nem alkalmas arra, hogy állandóan szélesítse a döntéshozók körét, mozgalommá váljék, s ezzel megszüntesse önmagát, mint pártot. Ez a mozgalommá válás az alapja a megújuló párt korszerű és hatékony működésének.

Első lépésként halaszthatatlannak tartjuk, hogy a párt keretein belül létrejöjjön (létrehozzuk) a platformképződés szabadságát, amely lehetővé teszi a párttagság felsorakoztatását a különböző programok köré.

A Nyilvánosság Klub alakuló közgyűlése október 29-én volt az egyetemen

A párt-vb az egyetemi sajtókról

A párt-végrehajtóbizottság október 17-én tájékoztatást kapott az 1988. évi felvételi vizsgák tapasztalatairól, az új reformévfolyam tanulmányi munkájáról *Hrubos Ildikó* dékánhelyettes és *Kupcsik József* rektorhelyettes beszámolójából. A testület megvitatta és módosításokkal elfogadta a szakkollégiumok pártirányításáról szóló jelentést, melyet a budapesti pb propaganda és művelődési bizottsága számára készített az Ifjúságpolitikai Munkabizottság Ezt követően az információs munka és az egyetemi sajtótermékek irányításával foglalkozó beszámoló megtárgyalására került sor. Az információs munkáról a vb állásfoglalást fogadott el, melynek értelmében a „hangulat-jelentések" helyett a jövőben a párttagság különböző fórumain felmerült kérdések képezik az információs jelentések tartalmát. Ennek alapján a vb felkéri az alapszervezeti vezetőségek agitprop. és információs felelőseit, hogy részben a pártcsoportok, adott időszakban lefolytatott vitái, részben a taggyűlések anyaga alapján készítsék el — az eddig szokásos határidőre — az információs jelentéseket, és azt *Kerekes Zsuzsa* információfelelős külföldi tartózkodása miatt *Kovács Sándorhoz* juttassák el.

Ugyancsak állásfoglalás született az egyetemi sajtótermékek irányításáról, mely szerint a vb csatlakozik a veszprémi ifjúsági parlament állásfoglalásához, s kéri: „teremtsék meg annak lehetőségét a sajtótörvény módosításával, hogy az egyetemen belüli rendszeres kiadványok engedélyezése a rektor joga legyen". A pvb állásfoglalását továbbítja a KB agit.-prop. osztályára, ahol az egyetemi sajtótermékek ügyével munkabizottságok foglalkoznak. A fent említettek rendezéséig a lapengedélyek megszerzését látja szükségesnek a vb a szakkollégiumi lapokra, a kiadványokért való felelősség megoldása, a lap kiadás lehetőségének biztosítása érdekében. Ezért felkéri a rektori hivatal vezetőjét, hogy az érintett kollégiumok igazgatóival kezdeményezze számukra a felelős kiadási jog megszerzését. Az időszaki lapok megjelenéséhez minden esetben szükségesnek látszik a kiadó anyagi hozzájárulása, ezért a vb támogatja az egyetem ilyen irányú igényeit.

A Közgazdász lap gazdája szerepének betöltési módját — benne különösen az egyetem állami intézményeinek részvételét — a vb nem tartja megfelelőnek, de az előterjesztésben az átalakításra tett javaslattal — a lapgazda szerep újraértelmezésének intézményeinek kialakításával, valamint az újságírók egyetemi alkalmazásával — a hírlapkiadás egészének átszervezéséig nem tartja indokoltnak foglalkozni.

A reform első vizsgái

Oktatói szemmel

Az elsősök, azaz a reformévfolyam mostanában írja első zárthelyi dolgozatait. Ezúttal még inkább igaz az, hogy nemcsak a hallgató tudása, hanem az oktatók munkája, a képzési rendszer is vizsgázik.

Gazdaságföldrajzot teljesen új program szerint tanul az elsős évfolyam, a tartalmi változásra utal, hogy *megváltozott a tárgy neve is:* Magyarország természeti és gazdaságföldrajzi erőforrásainak hívják pontosan. A tárgyat alap- és emelt szinten is oktatják. A jelentkezés meghaladja a tanszék előzetes várakozásait: alapszinten, két csoportban, összesen több mint *400 diák* hallgatja *Kollarik Amália*, illetve *Bernát Tivadar* előadásait, emelt szinten pedig négy csoportban mintegy *130 elsős tanul szemináriumi formában.* Az egyiket *Papp Ilona*, az ipargazdaságtan tanszék oktatója vezeti. Zárthelyi dolgozatot alapszinten minden érintett hallgatónak írnia kellett, hiszen az emelt szint, csak az alapszint után, vagy vele párhuzamosan tanulható. A tananyagot sokszorosítva minden hallgató megkapta; szakkönyvekből, tudományos jelentésből készült, s jellemző, hogy az előző tankönyvből mindössze 15-17 oldal került bele. Mint Kollarik Amália elmondta, *a tanszék igyekezett maximális segítséget adni a zárthelyik előtt.* Hét kiscsoportban konzultáción *újra átvették a tíz legfontosabb témát*, s ezekből *öt szerepelt is az írásbelin.*

— Hogy sikerültek ezek után a zárthelyik?

— Mindenki azonos kérdést kapott, minden javító egységes szempontok szerint értékelt. *Az eredmény összehasonlíthatatlanul jobb, mint a korábbi évek vizsgaátlagai voltak.* Ha e dolgozat alapján kapnák a diákok a jegyet, körülbelül *7 százalékuk elégtelent, 12 százalékuk egyest, 42 százalékuk közepest, 31 százalékuk jót, s közel 8 százalékuk jelest érdemelne.* Ennek alapján akár elégedett is lehetnék, mégis úgy gondolom, *ennyi szeméssel jobb eredmény is születhetett volna.*

— Hogyan sikerült a tanszéknek megbirkóznia ennyi dolgozattal?

— Nagyon nagy megterhelés ez. Eddig egyszer kellett javítanunk, több részletben, olyankor, amikor nem volt tanítás. Most egy félévben kétszer kell zárthelyit íratni és javítani. Miközben az óráinkat is meg kell tartani. Elvileg egy héten belül kellene kijavítanunk a dolgozatokat, ezt nem tudjuk teljesíteni. Eddig 266-ot javítottunk ki, a második kétszázzal csak november 4-e után végzünk.

— Sok-e a reklamáció?

— Nagyon korrektül fogadták az eredményeket a hallgatók, csak néhányan jöttek be, de ők sem reklamálni, hanem inkább tanácsot kérni. Az egyébként az egyik hátránya ennek az új rendszernek, hogy *eddig vizsgaidőszakban jutott arra idő, hogy személyesen is találkozzunk a diákokkal, ne csak a dolgozataikkal,* de itt, *szorgalmi időszakban erre nincs lehetőség.* Gond még az is, hogy *rossz az órarend;* a diákok nagyon *le vannak terhelve,* egész nap órájuk van, és *nyolcadik óraként jönnek a mi előadásainkra.* Ilyen az én eddigi, több mint 35 éves oktatói gyakorlatomban még nem fordult elő. Csak kiscsoportos oktatás esetén lenne igazán optimális ez a rendszer, a hallgatók között is akkor tudna valami kapcsolat kialakulni, így csak rohannak egyik óráról a másikra.

Kopányi Mihály elmondta, a pg tanszék viszonylag jó helyzetben volt, mert amikor az új tankönyvet írni kezdték, tudták már, hogy milyen lesz az új számonkérési forma. Ebből következően *a könyv lényegében alkalmas arra, hogy írásban „visszakérdezhető" legyen.* Az eheti első zárthelyiben *hét különböző formában vizsgázik a hallgatók tudása:* van a feladatok között választó jellegű, igazhamis döntést kívánó, relációanalízis, geometriai feladat, számpélda, algebrai feladat és kifejtő jellegű kérdés. Múlt héten írtak a diákok egy próbadolgozatot.

— Nagyon drukkolunk az elsősöknek, hogy jól sikerüljenek a dolgozataik, ugyanakkor világos, hogy ez szelektáló jellegű

próbatétel

és lényegesen keményebb, mint a szemináriumvezetőnél tett, elpuhított, korábbi kollokvium. Ezért reálisan látni kell, hogy ez sokkal nehezebb próbatétel, átfogó személytelen jellege miatt is. Nagy öröm és megtiszteltetés számunkra, hogy az elsősök 90 százaléka emelt szintű politikai gazdaságtant választott. A tankönyv új, nem volt mód a kipróbálására, nem tudtuk mennyit és hogyan képesek az elsősök ebből megtanulni, mindenesetre az emelt szint dupla óraszáma nagyobb esélyt ad a sikerre. Jó alkalmunk van azt is megtudni, mit változtassunk a jövőre kiadandó javított változathoz, amin egyébként intenzíven dolgozunk. Ugyanakkor hadd jegyezzem meg: nem hisszük, hogy az évfolyam 90 százalékának tudnia kell emelt szinten ezt a tananyagot, és azt sem, hogy ilyen nagy arányuk igen komoly munka nélkül képes lenne erre. Természetesen ez szorgalom függvénye is, de nemcsak erről van szó. Aki emelt szinten tanulja a tárgyat, annak emelt szintű zh-t kell írnia. Most nem osztályzunk, a pontszámát mindenki továbbviszi a második dolgozathoz. Elvileg van arra esély, hogy aki most úgymond elégtelen dolgozatot ír, jó szemináriumi szerepléssel és egy kitűnő második zárthelyivel, akár jelest is kaphasson.

— S mi lesz azokkal — abból, amit elmondtál, úgy tűnik, sokan lesznek ilyenek —, akik nem felelnek meg az emelt szintű követelményeknek?

— Azok, akik elégtelenre végeztek a félévben, javító zárthelyit kötelesek írni, s ez azt is jelenti, hogy ők búcsút kell hogy mondjanak az emelt szintnek: zárthelyijüket politikai gazdaságtanból csak alapszinten teljesíthetik.

— Mekkora terhet ró a tanszékre a dolgozatok megíratása, és kijavítása?

— Nagyon nagy nehézségeket jelent. Öt-hat kollégámmal kell egy héten belül kijavítanunk öt-hatezer oldalt. Közösen javítjuk majd a dolgozatokat, egy teremben, egy időben, hogy egységes legyen a pontozás.

— Végül is hogyan értékelhető ez az alapvető képzési változás a tárgy szempontjából?

— Nehezebb, de azt hiszem, jobb ez a helyzet a réginél. Kifejezett szándékunk, hogy a politikai gazdaságtan felnőjön ahhoz, amit sok tanszék jogosan vár el tőle, azaz, hogy valóban alapozó és valóban szelektáló tárgy legyen a tanulmányok kezdetén. Arra törekszünk, hogy a tárgy ne egy általános (rossz) emlék legyen a hallgatónak, hanem kemény, az értelmiségivé váláshoz szükséges próbatétel. Ezért vállaljuk ezt a sok pluszmunkát. Nagyon nagy elszánás van bennünk, hogy magas, ám igazságos mércével mérjünk, s azt reméljük, hogy hosszabb távon ez nélkülözhetetlen és meg is térül.

A gazdaságtörténet tanszéken Rév Istvánt kerestem meg kérdéseimmel s beszélgetésünkhöz kapcsolódott Csató Tamás is. Ő idézte föl, hogy az 1972—73-as tanévtől két éven át volt már írásbeli számonkérés gazdaságtörténetből. Akkor ennek indoka Csató Tamás visszaemlékezése szerint az egyetemen általában megfigyelhető fegyelemlazulás volt mindenek előtt.

— Úgy tudom, a tizenöt évvel ezelőtti helyzettel ellentétben most nem a tanszék kezdeményezte az írásbeli számonkérés bevezetését. Örültek neki?

— Egyáltalán nem — mondja Csató Tamás. Szerintem a legjobb a vegyes vizsga lenne. De ha már az írásbeli és a szóbeli között választani kell, akkor — ízlés dolga — én a szóbelire szavazok.

— Én is a szóbeli vizsga pártján állok, de szerintem ez nem ízlés dolga — veszi át a szót Rév István. Most, amikor a történettudományban olyan viták folynak, amilyenek, amikor nem csak a legújabb kor értékelődik át, hanem mindazok az ideológiai premisszák is, amelyek alapján a történelmet vizsgáljuk, akkor írásbeli számonkérést előírni — ami annyi nyitottságot sem enged, mint a szóbeli — teljes anakronizmus. A különböző álláspontokat, vitás kérdéseket leginkább egy szöveggyűjtemény tudná összefoglalni a hallgatók számára, ettől a felfogástól pedig nyilvánvalóan távol áll az írásbeli vizsga, ahol differenciálatlanul, határozottan, néhány mondatban kell a diákokak állást foglalni és a tananyagot visszaadni. Azért is szomorú a személyes kapcsolat száműzése a számonkérésből, mert szóbeli esetén még vizsgahelyzetben is rá lehetett vezetni a hallgatót olyasmire, ami nem volt egyértelműen benne a jegyzetben. A történelem nem olyan, mint a mérnökhallgatók számára a statika, ahol bizonyos tényeket, módszereket el kell sajátítani, különben katasztrófa lehetséges. Mi azt tanítjuk, hogyan lehet elgondolkodni a múltunkról, ami ide vezetett, s

ez nem írásbeli számonkérést kíván

A jelenlegi vizsgáztatási mód arra kényszerít, hogy a hallgató memóriájáról adjon számot, arról, mire képes emlékezni, mennyire képes visszaadni, amit olvasott.

— Úgy tudom, nagyon sokan választották a gazdaságtörténetet az elsősök közül, ebből arra következtetek, hogy osztályozásuk nagy terhet ró a tanszékre.

— Ötszázkilenc nappalis elsőéves hallgatónk van, ehhez jön még a háromszázharminc estis, levelezős, a hatvankettő szegedi, illetve debreceni, és a több, mint harminc külföldi hallgató. Ez azt jelenti, hogy legkevesebb ezer dolgozatot kell kijavítanunk, ez legalább tízezer oldal. De ennél lényegesen többről is szó lehet, attól függően, hogy hányan írnak pót- vagy javító dolgozatokat. Más tanszékekről is besegítenek kollégák a javításba, így összesen tizenegyen kell, hogy megbírkózzunk ezzel a dolgozatözönnel. Az egyhetes javítási határidőt nem tudjuk tartani, ez már biztos. Hadd említsem meg azt is, hogy a tanszék minden munkatársának felügyelnie is kell, ami — úgy tűnik — fontosabb, mint az órák megtartása, nekem is a múlt héten emiatt maradt el az órám. Nagy vívmány mindezekhez képest, hogy a második félévben már szóbeli vizsga lesz és a zárthelyi száma „legalább egy". Egyébként a tanszék törekvése az, hogy az 1945 utáni történelemről a hallgatók tisztességes informálása érdekében szöveggyűjteményt állít össze, aminek írásbeli számonkérése természetesen még inkább problematikus.

M. G.

Zh után és előtt az elsősök

Több elsőévessel és néhány instruktorral beszélgettem az első reformév eddigi tapasztalatairól. A legérintettebbekről, a gólyákról korántsem mondható el, hogy elégedettek lennének „sorsukkal". Nem azt ígérték nekik, hogy itt úgy kell majd tanulniuk, mint a középiskolában, tehát nap, mint nap, persze, azzal a különbséggel, hogy ott napi pár oldal volt feladva, itt pedig akár 100 is. Bár kevesebb az óraszám az elsőben szokásoshoz képest, de nem annyival, amennyivel többet kell tanulniuk. Akivel beszéltem, mind arról panaszkodott, hogy minden egyes órára annyit kell készülni, amit képtelenség elvégezni akkor, ha az illető tisztességesen eljár minden előadásra és szemináriumra. Hiába tanulnak folyamatosan, folyton le vannak maradva, nem tudják úgy beosztani a kevés idejüket, hogy mindenre jusson elég. Valamelyik tárgy tehát mindig csorbát szenved.

Néhány szemináriumon elképzelhetetlen létszámok vannak — például 60 fő, ami önmagától értetődően nem szeminárium, hanem kiselőadás. A tanulás rovására megy ez a hatalmas létszám és így nem is alakulhat ki intenzív kapcsolat tanár és diák között. Ahol pedig kis létszámúak a csoportok, ott is felmerülnek problémák. Például matekon 2 előadásra csak egy gyakorlat jut, ami kevés a begyakorláshoz. Persze, erre ott a válasz: menjenek a gyógymatekra. De ez nem lehet a végső megoldás.

Egyébként — hogy jót is mondjunk — a nagy többség elégedett az oktatókkal, a szemináriumok színvonalával.

Az elsős diákok az elkövetkező két évben görcsösen arra koncentrálnak, hogy elérjék a kívánt átlagot és egyetemi szinten folytathassák tanulmányaikat, vagy ha nem, meg kell elégedniük a főiskolával. Egyelőre úgy tudják, hogy akinek meglesz az átlaga, az mehet egyetemre. De mi van akkor, ha túlságosan soknak lesz jó eredménye, közben pedig hely nem lesz annyi? Igaz, a gyerekek ettől nem tartanak, mert saját jövőjüket elég sötéten értékelik ebből a szempontból.

Nehéz a gyerekeknek a negyedévi vizsga, ugyanis a zéhákat inkább lehetne vizsgának nevezni. A többség számára a folyamatos tanulás mellett most szinte elviselhetetlen terhet jelent, hogy zh előtt még ennél is többet kell tanulni. És ami a fő baj, hogy ezek a vizsgák nagyon közel vannak egymáshoz. Bár erre érvelhetünk azzal, hogy a vizsgaidőszakokban is csak ennyi idejük lenne, de ne felejtsük el, hogy másfél hónap múlva újra vizsgáznak mindenből.

És mi hasznuk van ebből? Tény, hogy aki sikeresen vizsgázott, annak igazi szünete lesz vizsga nélkül.

Bartha Emese

Svédország messze van

Utazás

Többségünk a vonatutat választotta. Együtt élvezhettük a keletnémet határőrök precizitását, melynek köszönhetően lekéstük a Malmőbe tartó kompot. Malmőtől Stockholmig csak alig került többe a jegy, mint Budapesttől Malmőig, így néhányan a stoppal próbálkoztak. Éjjel, mikor hosszas bolyongás után ránk találtak Stockholmban, elmesélték, hogy egy spanyol és egy lengyel kocsival jöttek — a svédek csak az abszolút szőke hajú stoposoknak álltak meg.

Még így is jobban jártak azonban annál a résztvevőnél, aki a szovjet—finn határtól próbált meg stoppal , hajóval megérkezni. Városon belül a rendkívül drága tömegközlekedési díjakat igyekeztünk a minimálisra csökkenteni — hol gyalogoltunk, hol blicceltünk, Uppsalában, az egyetemi városban pedig a lakók többségéhez hasonlóan biciklivel közlekedtünk.

Koszt, kvártély

A svéd családok többsége többszintes, rendkívül kényelmesre berendezett, szaunával ellátott kertes házban lakik — volt az itthoni alaphipotézisünk elszállásolásunkról. A valóságban a mi egyetemistáink diákszállón vagy albérletben laktak, így vagy mi, vagy vendéglátónk matracon aludt.

A svéd táplálkozás dicséretesen kalóriaszegény. Gondolom, azt hitték, a magyarok azért esznek annyit, mert otthon éheznek — pedig mi itthon lettünk ennyihez szoktatva. Házigazdánk reggelire például egy kávét és cigit fogyasztott, így az ő számára megdöbbentő volt az a pirítós- és kukoricapehely-mennyiség, mely egy-egy reggelire elfogyott.

A vacsorák többségére 100—400 fős partikat szerveztek, ahol egy közepesen gazdag svédasztalról kellett libasorban választanunk. (A menzával összehasonlítva: másfél órát kellett sorban állni, és az utolsóknak csak ropi és alma maradt.)

Vásárlás

Az áruválaszték sokáig kínos döntési dilemmák elé állított minket. Az árak azonban teljesen a magyarokhoz hasonlítottak, csak azt kellett elfelejteni, hogy otthon egy koronát nyolc forintért vásároltunk. Azért inkább kabátban vettünk részt azon az estélyen, ahol öt korona volt a ruhatár, és az apróbb közlekedési kiadásoktól is eltekintettünk.

Hangulat

A legérdekesebb talán az volt, hogy minden helyzetben mintha valami norma lett volna, olyan kiszámíthatóan, és az elvárásoknak megfelelően viselkedtek svédék. A járókelők elegánsan, fegyelmezetten vonultak, az egyikünk jelenlétében lezajlott postarablás után mindenki higgadtan és nyugodtan tette, amit a viselkedési norma e helyzetre is előírt.

Az egyetemisták is úgy mozogtak, ahogy egy svéd egyetemistától elvárható: érkezésünkkor teledobálták szerpentinnel vasúti kocsinkat, papírdudát fújtak és filmriportot készítettek, a bulikon végtelenül felszabadultak, és jól érezték magukat, de az ünnepi bálon a mi kategóriáink alapján igazi sznobként viselkedtek. Igaz, csak tíz beszéd hangzott el vacsora közben, nem minden fogást kezdtünk akkurátusan egyszerre enni, és a fegyelmezetten kimért vendégeknek csak kisebb része érkezett öltönyben. A többiek frakkot, de inkább szmokingot viseltek. Az ünnepi fényt pulóvereink színes kavalkádja is emelte.

Ezek maradtak meg talán legjobban a svéd életből, melyhez nyolc nap alatt úgyahogy hozzá lehetett szokni.

Fazakas Gergely

STUDENT: „Kiváló kisvállalkozó"

Az 1988 februárjában alakult Vállalkozók Országos Szövetsége első ízben kiírt pályázatára jelentkezve az ECONOMIX egyik diákszövetkezeti csoportja, a STUDENT elnyerte a „Kiváló kisvállalkozó" címet. *Hegedűs István* elnökkel —, aki 1986-ban végzett az ipar szakon és jelenleg az ECONOMIX főállású dolgozója — tehát a STUDENT eddigi tevékenységéről, jövőbeni terveiről beszélgetünk.

— Szerinted mivel érdemeltétek ki e megtisztelő címet?

— Én három indokot emelnék ki. Először is: viszonylag rövid idő alatt igen progresszív növekedést tudtunk felmutatni. A STUDENT 1987. március 4-én 13 fővel alakult. Azonnal hirdetést jelentettünk meg a Figyelőben, a Világgazdaságban, a HVG-ben. Vállalatok sorát kerestük meg, így már az első évben 10 hónap alatt 6,7 millió forint árbevételt produkáltunk a tervezett ötmillió helyett. Idén október végéig már 8,5 millió forintot fogunk teljesíteni! A nálunk dolgozott diákok száma eléri az 1100-at. Jelenleg mintegy 550 tagunk van.

Másodszor: sikerült egy diákokhoz közelálló, rugalmas működési módot kialakítani. A tagok túlnyomó többsége diák, és teljes mértékben hallgatók végzik a STUDENT operatív irányítását.

Harmadszor: igen széles körű a tevékenységi körünk, sok újszerű vállalkozásba is belefogtunk, többnyire diákkezdeményezésre.

— Széles vevőkört is sikerült kiépítenetek?

— Másfél év alatt mintegy 70—80 szerződést kötöttünk. Az árbevétel jelentős részét az egész évre kiterjedő, stabil munkák jelentik. Állandó kapcsolatot tartunk fenn a Taurus-szal, a Kőbányai Sörgyárral, a sólymári PEMÜ-vel, a VASKÚT-tal, a Kossuth Nyomdával, a Magyar Hűtőipari Vállalat budapesti, dunakeszi és csepeli gyárával. A vállalatokkal való együttműködésünk kölcsönös rugalmasságon alapul: eddig egyetlen szerződést sem mondtak fel rossz teljesítés vagy egyéb problémák miatt.

— A munkák többsége azonban, gondolom, fizikai jellegű?

— Igen, sajnos az árbevétel kb. 65 százaléka fizikai munkából származik, 20 százaléka adminisztratív, ügyviteli jellegű munkából ered, 10 százaléka bizományosi értékesítés —, ennek keretében a pénzügyi-technikai lebonyolítástól kezdve a kiadványárusításig mindent vállalunk —, öt százaléka pedig kifejezetten szakmai jellegű, közgazdasági, illetve számítástechnikai munka. Így például vállalati dolgozók részére számítógépkezelési tanfolyamokat vezettünk, de számlarendet is készítettünk.

— A STUDENT tagjainak 80 százaléka közgázos diák. Az egyetemen azonban működik még két diákszövetkezeti csoport, a Garancia és az Universitas. Egymás elől halásszátok el tehát a munkákat, az embereket?

— A Garancia gyakorlatilag rajkosokból áll, velük különösebb kapcsolatunk nincsen. Az Universitas-szal valóban konkurrensek vagyunk. Előfordult már az is, hogy néhány gazdálkodó szervnél mindketten megjelentünk. Jelenleg például a Kossuth Nyomda tart egyszerre két vasat a tűzben, mindkettőnkkel szerződésben áll.

Lényegében azonban mindkét diákszövetkezeti csoport kiépített már saját partneri kört; és olyan nagy volumenben dolgozunk, hogy egyáltalán nem érezzük azt, hogy vetélytársak lennénk. Sőt, egyszer például egy lebeszélt szerződésünket a tavaszi költözködésünk idején átadtuk az Universitasnak. Ők viszont közös csereüdültetést ajánlottak fel nekünk olasz diákokkal. Kár, hogy nem lett ebből semmi. Tehát igen jó viszony van köztünk, megalakulásunk óta párbeszédet folytatunk egymással, én több Universitas intézőbizottsági ülésen és tagértekezleten is részt vettem.

A konkurencia közvetlen hatását csak a diákok oldaláról érezzük. De ez a helyzet csak az egyetemisták hasznára válhat, hiszen két cég ajánlatai, szolgáltatásai közül választhatnak.

— Eddig mindkét nagy diákszövetkezeti csoport igen szépen teljesített. De mi várható a jövőtől az állandóan változó közgazdasági szabályozók, az egyre nehezedő feltételek mellett?

— 1989 csak jobb lehet, mint az idei év! Tavaly még kifejezetten kedvező feltételeket kínált ez a vállalkozási forma, de 1988-ra megfordult a helyzet. Jelenleg minket — a többi vállalkozáshoz képest — az adózás szempontjából diszkriminatív rendelkezések sújtanak. A diákszövetkezeti csoportok csak belső tagokkal dolgozhatnak, kifizetésre, csak a 15 százalékos költségtérítéssel, és a 25 százalékos vállalkozói adóval csökkentett adózott jövedelemből kerülhet sor. Más vállalkozások viszont a bérkifizetéseket költségként is elszámolhatják. Emiatt már több munkáról is lemaradtunk; nem tudtuk az árat tartani. A jövő évtől tehát azt várom, hogy e diszkrimináció megszűnjön. A változás már csak azért is indokolt lenne, mert a világ minden táján kedvező közgazdasági feltételek között működnek a diákvállalkozások.

— Konkrét terveitek a jövő évre?

— A konkrét jövő évi terv kidolgozására nálunk a téli hónapokban kerül sor, de egy-két fontos dolgot kiemelnék. Szeretnénk elérni, hogy az eddiginél jóval több diák töltse nálunk szakmai gyakorlatát. Bálok, majálisok stb. szervezésével is erősíteni kívánjuk a tagok közötti közösségi kapcsolatokat. És amire már most szeretném felhívni a figyelmet: január 15—március 20. között a KSH Számítástechnikai és Ügyvitelszervezési Vállalatával közösen magánszemélyek részére számítógépes adóbevallás-készítési szolgáltatást nyújtunk. Ez nagy volumenű, kifejezetten közgazdasági egyetemistáknak kitalált munka! Nagyszerű alkalom azoknak, akik a szja-t részletesen meg akarják ismerni vagy a szemináriumon hallottakat ki akarják egészíteni. A pénzkereseti lehetőség mellett TDK vagy diploma írására is fel lehet használni a szerzett tapasztalatokat. Körülbelül 300—400 diák foglalkoztatására van lehetőség, akiket novemberben kezdünk betanítani. Egy gondunk van: helyiségproblémák miatt a SZÜV-től kapott számítógépeket egyelőre nem tudjuk hová rakni. Mindenesetre a munkával kapcsolatban sok információt szeretnénk közölni az elkövetkező hetekben a Közgazdász hasábjain is.

R. I.

TDDSZ-megbeszélés

A TDDSZ MKKE csoportjának következő megbeszélése 1988. november 14-én, hétfőn délután 13.15-kor lesz a 330-as teremben.

Program: — a TDDSZ program- és alapszabály-tervezetének vitája, küldöttek választása a december 17—18-i küldöttértekezletre —, a képzéskorszerűsítéssel összefüggő szervezeti átalakítás az egyetemen, álláspontunk kialakítása —, állásfoglalás a választójogi törvénytervezetről és a Munka Törvénykönyv módosításáról, — vita bér- és jutalmazási kérdésekről.

Minden érdeklődőt szívesen látunk.

71 éves a noszf

Emlékezzünk újragondolva!

Éppen azok az óriási feladatok, amelyekbe a bolsevikok bátran és határozottan belefogtak, követelték meg a tömegek legintenzívebb politikai iskolázását és tapasztalatok gyűjtését. Szabadság csak a kormány hívei számára, csak egy párt tagjai számára — bármily sokan vannak is — nem szabadság. S a szabadság mindig a másképp gondolkodók szabadsága. Nem az »igazságosság« fanatizmusa miatt, hanem mert minden, ami a politikai szabadságban éltető, gyógyító és megtisztító, ezen a lényegen fordul meg, és hatása csődöt mond, ha a »szabadság« kiváltsággá válik.

Lenin és Trockij diktatúraelméletének hallgatólagos feltételezése, hogy a szocialista forradalmi átalakulás olyan dolog, amelyhez kész recept van a forradalmi párt zsebében, s ezt aztán csupán erélyesen meg kell valósítani. Ha kezüket a szívükre teszik, a bolsevikok maguk sem fogják tagadni, hogy lépésről lépésre tapogatóznak, kísérletezniük, erre-arra próbálkozniuk kellett, és hogy intézkedéseik jó része nem gyöngyszem. Így kell történnie, és így is fog történni mindannyiunkkal, amikor — nekikezdünk — még ha nem is uralkodnak mindenütt ilyen nehéz viszonyok. (...) Sosem voltunk a formális demokrácia bálványimádói; ez csak annyit jelent; állandóan megkülönböztettük a polgári demokrácia szociális magvát politikai formájától, állandóan felfedtük a társadalmi egyenlőtlenség és a szabadságnélküliség kesernyés magját a formális egyenlőség és szabadság édes burka alatt — nem azért, hogy ezt eldobjuk, hanem hogy a munkásosztályt arra ösztökéljük, ne elégedjék meg a burokkal, ellenkezőleg, hódítsa meg a politikai hatalmat, hogy új szociális tartalommal töltse meg.

(...)

Igenis: diktatúra! De ez a diktatúra a demokrácia alkalmazásának módjában áll, nem a megszüntetésében, a polgári társadalom szerzett jogaiba és gazdasági viszonyaiba való erélyes, határozott beavatkozásokban, amelyek nélkül a szocialista átalakulás nem valósítható meg. Ám e diktatúra az osztály műve kell, hogy legyen, és nem az osztály nevében egy csekély vezető kisebbség műve, (...) az egész nyilvánosság ellenőrzése alá kell tartoznia, a néptömegek növekvő politikai iskolázottságából kell születnie. (...)

Bizonyára így jártak volna el a bolsevikok is, ha nem szenvedtek volna a világháború szörnyű kényszerétől, a német megszállástól, és valamennyi ezzel együtt járó rendkívüli nehézségtől, amely szükségképpen eltorzított minden szocialista politikát, még ha a legjobb szándékok és a legszebb alapelvek vezették is.

Az a közhely, hogy a forradalmakat nem rózsavízzel keresztelik, önmagában véve meglehetősen sovány."

Rosa Luxemburg: Az orosz forradalomról, 1918.

Kérem, engedjék meg, hogy egy levelemhez mellékelt ideológiai fogantatású irománnyal próbálkozzam; ismereteim szerint marxista írásokat ma Magyarországon csak az Önök lapja közöl.

Tisztelettel:
Vágréti László

Az árutermelő szocializmus, mint a sztálinizmus legfelső foka

Olvasom az újságban, hogy rám tört a bizonytalanság. Bizonytalan vagyok, mint egyszerű párttag (különösen a tántoríthatatlan világnézetű, szilárd jellemű vezetőkkel szemben) és természetesen, mint állampolgár is jelentősen elbizonytalanodtam. Elsősorban azért vagyok hitehagyott, mármár ingatag — tudósít az újság —, mert nincs biztos jövőképem, nincs identitásom, nincs egy konzisztens szocializmuskép, amely engem, esendő polgárt a szocialista haladás irányába terelne. A sztálini modell teljesen elavult (talán sosem volt korszerű), a legjobb ha bátran, tétovázás nélkül leszámolunk vele. *Sztálin* már nem kell ide, mert ugye *Marx* a mi emberünk. Marx viszont, jajj, jajj! nem alkotott szocializmusképet. Nem gondolt arra, hogy az ezerkilencszáznyolcvanas évek végén már csak egy korszerű, demokratikus piaci szocializmusmodell hiányzik majd nekünk. Ezért azután — olvasom a mértéktartó derűvel megírt sorokat — a kellő részletességgel kidolgozott jövőképet mi magunknak kell *kikinlódnunk*. Hiszen erre teremtette az isten az íróasztalt. És, ha már kész a szép szocializmuskép, levisszük azt a tömegek közé, hadd orientálódjanak ők is, legyenek tőle bizakodóak, elkötelezettek.

Hát, nem mondom, van okunk a *kínlódásra*, ugyanis Marx — a híresztelésekkel ellentétben — sajnos készített szocializmusképet, hátborzongatóan pontos képet — méghozzá az úgynevezett megvalósult, létező szocializmusról. Marx szerint a szocialista átalakulásnak egyik alapvető feltétele az ember egyetemes, világtörténelmi létezése. Ennek híján, válaszul a durván elnyomott, kizsákmányolt nép végső elkeseredésére itt-ott megszerveződhetnek „helyi kommunizmusok", ahol viszont csak az „ínség", a „nélkülözés" válik általánossá. Ebből következően később újra megindul a „harc a szükségesért" és „ismét előáll az egész régi szemét", a kizsákmányolás, a spekuláció, a korrupció, a bürokrácia, a protekcionizmus, a pénz imádata és a többi. A dicső szocialista forradalmak „elviselhetetlen hatalmakká", „hazaisütetű-babonás körülmények"-ké változnak át — mondja Marx —, majd az emberi érintkezés bővülése, jelesül a piac kiterebélyesedése folytán végképp megszűnnek a helyi kommunizmusok.

Látnoki szavak, melyek alapján egészen pontosan értelmezhető bármely társasági törvény bármely kitétele. Vagyis, hogy például egy magántőkés a „létező szocializmusban" tíz, harminc vagy ötszáz embertársát zsákmányolhatja-e ki törvényesen, ez csupán *technikai* probléma.

De épp ily tanulságos Marxnak *Vera Zaszuliccsal* folytatott levélváltása is. Az orosz forradalmár elvbarátai képviseletében tanácsért fordult Marxhoz, kérte A tőke szerzőjét: mint okos ember mondaná meg nekik, hogy az Oroszországban honos archaikus földközösség képezheti-e gazdasági-ideológiai bázisát a szocialista átalakulásnak. Mondja meg, kedves Marx, mi oroszok is végigaraszoljunk a tőkés fejlődés valamennyi szakaszán? A címzett azonmód válaszolt: Kedves Polgártársnő! Ha rám hallgatnak, azt csinálnak, amit akarnak. Marx persze valamivel hosszabban és kevésbé jasszosan fogalmazott, de egyértelművé tette, hogy nem kíván a kelet-európai szocializmus esőcsinálója lenni, nem akar ilyen-olyan szocializmusképeket piktorolni.

Mi pedig most mutatóujjunkat okítón az égnek tartva, büszke öntudattal hirdetjük: marxisták vagyunk és nem sztálinisták. Ellenben, amikor sztálinisták (Liska szóhasználatával: *Rákosi* janicsárjai) voltunk, bizony akkor is marxistáknak vallottuk magunkat. Mint kicsi csirkék tipegtünk a Nagy Kotlós szárnyai alá. Amit a Német ideológiában írt, mi is odalöktük „az egerek rágcsáló bírálatának". De ez most nem fontos. Az ideológiai problémák sűrűsödnek, és ma sokkal inkább azt kellene megfejteni, hogy vajon

Sztálin sztálinista volt-e?

Kissé komolykodva azt mondhatnám, hogy én a sztálinizmusnak két szakaszát különböztetném meg. A sztálinizmus alsó, még kifejletlen szakasza a *bürokratikus trockizmus*. (Trockizmus alatt kissé leegyszerűsítve egyfajta diktatórikus, terrorisztikus messianizmust értek.) Ez a szakasz sajátos módon *Trockij* írmagjának kiirtásától az ötvenes évek elejéig tartott. Innen számítható szerintem a sztálinizmus második, máig ívelő szakasza, az úgynevezett piaci szocializmus. A szocialista piacgazdálkodás tételét nem azért mondom sztálinistának, mert Sztálin eszme- és harcostársai (később áldozatai) fundálták ki, hanem, mert végül is maga Sztálin szentesítette e fogalmat, ő emelte ideológiai, politikai gazdaságtani tantétellé.

Ezt írja a Megjegyzések az 1951. novemberi vitával kapcsolatos közgazdasági kérdésekről című brosúrájában: „Azt mondják (egyes gyász-marxisták), hogy az árutermelésnek mégis, minden körülmények között kapitalizmusra kell vezetnie, és feltétlenül kapitalizmusra vezet. Ez nem igaz. Nem mindig és nem minden körülmények között. Nem szabad az árutermelést a tőkés termeléssel azonosítani... Az árutermelést nem lehet önmagába zárt, a környező gazdasági viszonyoktól független valaminek tekinteni. Az árutermelés régibb a tőkés termelésnél. Megvolt a rabszolgatartó rendben és kiszolgálta azt, de nem vezetett kapitalizmusra. Megvolt a feudalizmusban és kiszolgálta azt, de — jóllehet előkészítette a tőkés termelés bizonyos feltételeit — nem vezetett kapitalizmusra. Felmerül a kérdés: miért ne szolgálná ki bizonyos ideig az árutermelés a mi szocialista társadalmunkat is, anélkül, hogy kapitalizmusra vezetne..."

Na, hát ez annyira frappáns megfogalmazás, hogy hatása alól a mai harcos *anti*sztalinista agitátorok se nagyon tudnak szabadulni.

Sztálin idézett brosúrája 1952-ben kelteződött. Nyomban ezután, 1953-ban pedig — mondják a pletykás visszaemlékezők — három virtigli sztalinista politikus *(Berija, Malenkov* és *Molotov)* leváltotta Rákosit és *Nagy Imrét* ette meg Magyarország vezetőjévé, mert úgy látták (többek szerint elsősorban Berija), hogy

Nagy Imre az a hithű sztálinista,

aki alkalmasnak látszik egy ideológiailag előtételezett árutermelő szocializmus kísérleti laboratóriumának irányítására. Innen azután egy olyan periodikus, előre és visszarendeződésekkel ütemeződő, katasztrófákkal tarkított politikai folyamat indult el Kelet-Európában, melynek a legvégső, legkifinomultabb stádiuma a „szocializmus". Az 1953 és 1988 között eltelt 35 év számomra azt mutatja, hogy a sztálini „piaci szocializmus"-konstrukció fából vaskarika. Éppen úgy, mint ahogyan a „demokratikus szocializmus" modellje is csak papíron működőképes. Nem véletlen, hogy egyes reformer ideológusok (hogy a demokratikus szocializmusról kialakított elképzelésük értelmezhető legyen) a skandináv típusú gazdasági-társadalmi berendezkedést is szocializmusnak, úgymond „kapitalista szocializmus"-nak nevezik. E koncepciót így lehetne karakírozni: svéd modell mínusz magántulajdon egyenlő demokratikus szocializmus. És íme, Sztálin agya is hasonló srófra járt: össztársadalmi tulajdon alapján álló tervgazdálkodás plusz piac egyenlő fejlett árutermelő szocializmus.

Véleményem szerint, ha elvonatkoztatunk — nem eltekintünk, hanem elvonatkoztatunk — Sztálin gonoszságától, ha minden csábítás ellenére) a sztálinizmust nem a puszta gazemberséggel azonosítjuk, akkor válunk igazán fogékonnyá a marxi „kommunizmuskép" iránt. Sokan azt állítják, hogy Marx hatalmasat tévedett, amikor a szocialista átalakulás kezdetét Nyugat-Európára tette. A történelem megcáfolta Marxot — mondják —, mert lám a szocializmus *keleten* győzött. Azt hiszem, végre ki kell mondani: ez a kvázi-revizionista szöveg valójában egy Marx nevével cégérezett antiszocialista, bürokratikus hatalmi berendezkedést kínálgat jobbra is, balra is. Most süllyed a hajó, igyekezzünk hát kihajigálni mindent, ami fölöslegesnek tűnik. Ugyanakkor a vak is látja, hogy a *valódi*, vagyis a marxi értelemben vett

szocializmus offenzívában van

és éppen ott, éppen onnan terjed, ahol már kialakultak, kifejlődtek „az egyetemes emberi érintkezés feltételei". A piac, az információs robbanás és az ökológiai válság együttes hatása kiérlelte egy posztkapitalista, posztindusztriális humánus társadalom létrejöttének ígéretét és lehetőségét. Marxék unásig ismételgetett mondatát idézem én is: „Mi kommunizmusnak a *valóságos* mozgalmat nevezzük, mely a mai állapotot megszünteti."

Mi pedig, nagyeszű marxisták, sápadtan *pirosló* reformideológiák ködében merengünk — gyűlésekre, vitakörökbe, szemináriumokra járunk, éjszakánként konyakolt eszméktől hagymázasan botorkálunk haza, nyakonvágni a gyereket, mert már megint rendetlenkedett a *napköziben*. És zászlóinkat (sejj!) a szelek össze-vissza fújják. Eközben *zöld* internacionalisták (alternatívok, fundamentalisták) kifejezetten a marxi kritériumok szerint szerveznek merőben új életet, más minőségű rendet.

Talán nem hat pökhendi kijelentésnek: az alternatív mozgalmárok tulajdonképpen marxisták, még, ha nem is tudják magukról. Ők igazán értik, hogy a mindennapok „apró forradalmai" teremtenek humánus, kizsákmányolásmentes rendet, tiszta levegőt, bátor, becsületes embereket, emancipált közösségeket. Az alternatív forradalmárok tudják, hogy a *tiszta* vízű, *tiszta* tekintetű (ha úgy tetszik kommunista) társadalom nem vörösen hevülő párthatározatok szigorának hatására és nem parlamentarista, korporatista vívódások, reformista locsogások nyomán születik. A tisztességet, a szabadságot az emberek egymástól tanulják. Ha van kitől. Mert gyanítom, hogy akik politikai praktikák iszapjában birkózva, taktikai fondorlatból nyúzzák a marxizmus, szocializmus, kommunizmus fogalmait, ideológiai tevékenységükkel kisütik egymással szemben a polgári és a szocialista értéket. A sztálinista ideológiai hipokrízis a feudalista jellegű, trockista ihletésű „visszarendeződésekhez" készíti a talajt.

Pedig még a fizika is Marxra kacsint: a zöld szín a piros komplementere.

Vágréti László

Baloldali Alternatíva Egyesülés

Útkeresés a társadalmi önkormányzat felé

Mint arról hírt adtunk, szeptember 30-án megalakult a „Baloldali Alternatíva" Egyesülés. A szervezők közül *Tütő Lászlóval* (az ELTE BTK filozófiatörténeti tanszékének docensével), *Márkus Péterrel* (a Kandó Kálmán Műszaki Főiskola adjunktusával) és *Biró Zoltánnal* (egyetemünk filozófiai tanszékének tanársegédével) beszélgettünk az egyesülés céljairól, megalakulásáról.

— Először is, azt hiszem, a szervezet elnevezését kellene megmagyarázni. Arra lennék kíváncsi, hogy számotokra mit jelent az, hogy „baloldali"?

T. L.: Baloldali jellegen azt értjük, hogy egy olyan társadalomszerveződési mód lehetőségeit keressük, amely önkormányzati közösségek hálózatából épül fel, szigorúan alulról szerveződő módon, autonóm közösségek összekapcsolódásaként. Másképpen megfogalmazva, mind elméletileg, mind pedig a gyakorlati kiépítés szempontjából egy tömegdemokráciának a lehetőségeire vagyunk kíváncsiak.

Elméletileg ez az elképzelés kapcsolódik a marxi—engelsi szocializmusfelfogáshoz, amely erősen épített a párizsi kommün szervezetére, a

Lenini tanácsdemokrácia – koncepcióhoz

és az 1917. után néhány évig létezett szovjetrendszerhez, ahol a szovjetek a közvetlen demokrácia megjelenései voltak. A tanácsdemokrácia a hagyományosan szférákra tagolt társadalomhoz képest egy alternatív elképzelést, illetve tényleges szerveződést jelent, amelyben nem az elkülönült, öntörvényű szféráknak van alávetve a cselekvő egyén, hanem éppen fordítva, a cselekvő egyén szükségleteiből, képességeiből és akaratából áll össze, hogy a gazdálkodásban, a politikában, az ideológiában, a kultúrában milyen elképzelések realizálódnak. Ehhez a tradícióhoz kapcsolódnak 1945. után Magyarországon bizonyos önkormányzati kezdeményezések és elméleti megnyilvánulások. Elsősorban **Lukács György** koalíciós korszakbeli elméleti tevékenységére gondolok, aki a sztálini típusú hatalomgyakorlással szemben nagyon markánsan egy, a tömegek társadalmi öntevékenységét a társadalomszervezésbe bekapcsoló demokratikus átmenet lehetőségét próbálta meg felvázolni.

A jelenben pedig az érdekel bennünket, hogy a politikai állam mint elhaló állam, a politikai állam, mint bizonyos funkcióit a civil társadalomnak átadó állam, miképpen bonthatja le az elkülönültségét, miképpen „társadalmasíthatja vissza" a politikai tevékenységét.

M. P.: A tradíciók között hadd említsem meg azokat az elképzeléseket, amelyeket **Gramsci** fogalmazott meg a XX. század elején, a korabeli olasz tapasztalatok alapján. Ezt az örökséget azért tartom fontosnak, mert egyrészt ezen elmélet középpontjában egy nagyon komoly munka-önigazgatásra és az üzemi demokráciára vonatkozó elképzelés áll, másrészt pedig azért, hogy érzékeltessem: azok a gyökerek, amelyekhez mi szeretnénk visszanyúlni, nem az elmaradottságból, nem tisztán a kelet-európai régió sajátosságaiból adódnak, hanem általánosabb európai társadalomszerveződési elvekből vezethetők le.

— Azok az elvek és alapértékek, amelyeket vallotok: demokrácia, autonóm közösségek hálózata, a civil társadalom megerősítése az állammal szemben stb. — nem nagyon különböznek azoktól az értékektől, amelyeket a Magyar Demokrata Fórum, az új Márciusi Front vagy éppen a FIDESZ hangsúlyoznak. A marxi, lenini elmélethez és gyakorlathoz való szerves kötődésen kívül miben látjátok a tartalmi különbözőségeteket ezekhez a szervezetekhez viszonyítva?

M. P.: A Magyarországon megszerveződő csoportosulások zöme jelenleg a polgári értelemben vett invidiuális értékeket helyezi középpontba, tehát a formáljogi önállóságot, a gazdálkodási, vállalkozói önállóságot és az ehhez kapcsolódó szabadságintézményeket. Mi ezeket a kérdéseket úgy próbáljuk majd fölvetni, hogy legalább ilyen hangsúllyal kapjanak teret szolidaritásértékek és az esélyegyenlőséghez kapcsolódó értékek is. Olyan szempontok, amelyeket egy tisztán gazdasági racionalitás alapján versengő társadalom nem tud biztosítani. Ennyiben azt hiszem, a programunk el fog kanyarodni pl. az MDF által vázolt törekvésektől. Ugyanakkor úgy gondolom, hogy számos érintkezési pont is kialakul majd. Ahol az egyes szervezetek alapértékei lehetővé teszik, azokon a területeken együtt lehet működni. De ahol társadalomfilozófiai, társadalomszerveződési elvek ütköznek, ott csak taktikai jellegű együttműködések alakulhatnak ki, amelyek a helyzet megváltozásával automatikusan fel is bomlanak.

T. L.: Azok a szervezetek, amelyek létrejöttek az utóbbi időben, elsősorban egy politikai pluralizmus, egy parlamenti pluralizmus szükségességét állítják a középpontba. Ez a koncepció a civil társadalommal szemben önállósult hatalmi szféra belső megreformálását, de végső soron a maga elkülönültségében való megerősítését jelenti. A mi elképzelésünk középpontjában viszont a hagyományosan szakpolitikusok által működtetett területeknek a

„visszatársadalmasítása"

áll. A társadalom minden tagja tanulja meg azt, hogy a saját felelősségére, de önállóan döntsön olyan kérdésekben, amelyekben hagyományosan fizetett hivatalnokok döntenek helyette. Az önállóság és a felelősségvállalás együttes átadására van szüksége az egyéneknek, az egyének csoportjainak, a civil társadalom egészének, mert csak így lehet kilábalni abból a helyzetből, amely tartósan kiskorúságban tartja az egyének igen jelentős részét. Az elképzelésünk nyilvánvalóan nem a közeli jövőre vonatkozik. Ez egy elméleti mag, amelyhez keressük a közvetítéseket és a reálfolyamatokban a kapcsolódási lehetőségeket. De meggyőződésünk, hogy nem lehet a magyar nemzetgazdaságot nemzetközileg versenyképessé tenni a tömegek aktivitásának, öntevékenységének össztársadalmi méretekben való kialakítása és hasznosítása nélkül.

M. P.: Röviden ezt úgy lehetne megfogalmazni, hogy nem elkülönült gazdaságban vagy elkülönült politikában, tehát

nem „ökonosztátban" vagy „politikosztátban"

hanem „szociosztátban", önszervező társadalomban gondolkodunk.

B. Z.: Az alternatív szervezeteket megkülönbözteti egymástól a történelmi múlt megítélése is. Más értékekhez másképp értelmezett történelemhez viszonyulunk, mint múltunkhoz. Azt hiszem, hogy ennek alapján is el lehet különíteni ezt a csoportosulást a többitől.

— Amit itt megfogalmaztatok az egy marxi értelemben vett kommunista társadalom — autonóm individumok szabadon társult közösségeinek hálózata — társadalomfilozófiai leírása. A jelenlegi politikai rendszerben van egy olyan szervezet, az MSZMP, amely hivatalosan az ezen társadalom felé való haladás vezető erejeként definiálja önmagát. Hogyan látjátok a „Baloldali Alternatíva" Egyesülésnek az MSZMP-hez való viszonyát, hiszen párton kívüli szervezetként olyan program csíráit fogalmaztátok meg, amelyet magának a kommunista pártnak kellene megfogalmaznia.

T. L.: Nem feltétlenül a párton kívül keressük a megoldást. A párton belül mindig különböző irányzatok vannak. Úgy gondoljuk, hogy egy ilyen típusú irányzatot is erősíteni kell a párt tevékenységében. Ez az egyik mozzanat. A másik pedig az, hogy a párt munkája közvetlenebbül kapcsolódik napi politikai szükségletekhez, ezért benne a taktikai elemek jelentősége felértékelődik. Mi kevésbé vagyunk kötve a napi taktikai követelményekhez. Ez lehetővé teszi, hogy egy elméletileg markánsabb, és az elméleti koncepcióhoz következetesebb gyakorlatot folytassunk.

— Az eddig elmondottak alapján úgy tűnik, hogy elsősorban az elméleti munkára helyezitek a hangsúlyt.

B. Z.: Jelenleg az elméleti tevékenység stádiumában vagyunk, ezért a jelen pillanatban politikai implikációkat várni ettől a csoportosulástól, idő előtt lenne. Ugyanakkor úgy gondolom, hogy egy ilyen típusú elméleti tevékenység szükségszerűen maga után von bizonyos gyakorlati, politikai konzekvenciákat is.

T. L.: A közreadott felhívásunkban megfogalmazódott az, hogy

állást kívánunk foglalni

a társadalmat érintő jelentősebb kérdésekben. Ha ezt egy markáns elméleti alapról teszszük, akkor ez nem tisztán elméleti munka, hanem nagyon is politikai jellegű tevékenység.

— Szerintem az állásfoglalás önmagában még nem jelent gyakorlati mozgalmat. Pedig egy marxi, lenini hagyományokon építkező baloldali szervezettel szembeni egyik legfontosabb követelménynek éppen a mozgalmi jellegnek kellene lennie.

M. P.: A társadalomban jelenleg nagyon sok olyan lappangó igény és elvárás van, amely a hazai hatalomgyakorlási szerkezet és nyilvánosságszerkezet miatt nem tud nyíltá válni. Az utóbbi néhány év azt mutatja, hogy felgyorsulnak ezek az igénykinyilvánítások. Ez előbb-utóbb összekapcsolódhat azzal, hogy általunk megfogalmazott törekvésekre vagy értékrendre meghatározott társadalmi rétegek „rászerveződhetnek". A szervezők komolyan veszik azt a szerveződési elvet, hogy öntevékenységről, önszerveződésről kell, hogy szó legyen. Ezért nem is áll szándékunkban előre megszabni működési formákat, szerveződési elveket. A csatlakozók teljes körének kell majd dönteni arról, hogy milyen tevékenységek jöjjenek létre ebben a mozgásban.

— Azt hiszem, nem járok messze az igazságtól, ha azt mondom, hogy a jelenlegi konkrét politikai és gazdasági helyzet semmiben sem kedvez egy ilyen típusú mozgalomnak. Ti miben látjátok a gyakorlati cselekvési lehetőségeiteket itt és most, Magyarországon?

T. L.: Jelenleg az országban a szociálpolitikai juttatásoknak egy leépülési tendenciáját tapasztalhatjuk. Bizonyos rétegek ezt igen kellemetlenül élik meg. Ezen rétegek számára egy alternatíva mutatkozik. Vagy magukra maradnak, tehát a korábbi kedvezmények puszta megvonásával kell szembe nézniük, vagy pedig valamiféle alternatív kiút lehetőségét is fel lehet vázolni nekik. Véleményem szerint egy ilyen helyzet — amikor az állam leveszi a kezét bizonyos rétegekről — lehetőséget ad önszervező, az érdekeltek saját öntevékeny összefogása által kialakítandó szükségletkielégítés létrehozása. Olyan kisközösségi összefogások,

önsegélyező megoldások

kialakítására nyílik mód, amelyek nélkül az adott réteg köreiben csak a feszültségek nőnek. Ezek a formák egyúttal csírái lehetnek egy későbbi makroméretű társadalomszerveződési gyakorlatnak.

M. P.: A hazai társadalmi tagoltságból következik, hogy vannak olyan csoportok, amelyek számára az általunk felvetett elképzelések nem vonzóak, hiszen jelenlegi pozícióik romlásával, érdekérvényesítési esélyeik csökkenésével járna egy társadalmi önszerveződés elfogadása. Ebben az értelemben lehetséges társadalmi hatókörünk szűkül, de úgy gondolom, hogy hosszabb távon és bizonyos kedvező történelmi feltételek esetén az általunk felvetett igények és szempontok egy társadalmi többség számára elfogadhatóak egyszerre humán szempontból, és gazdaságossági szempontokból is.

B. Z.: Egy ilyen szituációban, amikor a szociális feszültségek kiéleződnek, minden szerveződés vonzóvá válhat egyfajta szociális demagógiával. Arra szeretném felhívni a figyelmet, hogy az a fajta érzelmekre játszó magatartás, amely mögött nincs valódi elemzés, az szükségszerűen zsákutcás és esetleg tragikus fejleményekre is vezethet. A „Baloldali Alternatíva Egyesülés" felelősségét többek között abban is látom, hogy egy ilyenfajta érzelemkeltés zsákutcájába nem rohan be. Minél inkább hiteles választ tudunk adni a társadalmi és gazdasági feszültségekre, annál inkább felerősödhet a vonzása annak a programnak, amelyet megfogalmazunk.

— Milyen programokat terveztek a közeljövőben?

M. P.: Szándékunk, hogy áttekintsük a Magyarországon utóbbi egy-két évben elkészült társadalmi és gazdasági reformjavaslatokat. Jelenleg a kritikai, elméleti feldolgozás szakasza áll előttünk. Ennek nyomán próbálja meg a csoport a maga pozitív elképzeléseit kialakítani. Úgy gondolom, hogy ezek a munkálatok november folyamán felgyorsulnak, és a rendelkezésünkre álló szellemi kapacitásoktól függően valószínűleg az év végére vagy a jövő év elejére egy saját pozitív programmal is elő tudunk állni.

Durucskó Mihály

A „Baloldali Alternatíva" Egyesülés felhívása

A magyar társadalom a nyolcvanas évek második felére egy nyílt általános válság küszöbéhez érkezett. Kiéleződtek a nemzeti jövedelem elosztása körüli küzdelmek, elszaporodtak a legkülönfélébb — egymással is harcban álló — önigazoló ideológiák és reformtörekvések.

A jelenlegi körülmények között szükségét érezzük annak, hogy megszerveződjenek azok az erők is, amelyek a társadalom jövőjét nem a neosztalinizmus és újkonzervativizmus valamilyen változatában vagy kombinációjában képzelik el. Ezért bejelentjük, hogy a mai napon megkezdjük a „Baloldali Alternatíva" Egyesülés szervezését.

A „Baloldali Alternatíva" Egyesülés azoknak a haladó szellemi, kulturális és politikai mozgalmaknak, elméleteknek, értékeknek a folytatója, amelyek az európai történelem elmúlt kétszáz évében a különféle gazdasági, politikai és kulturális monopóliumok, egyenlőtlenségek, előjogok ellen fellépve egy szolidárisabb, egyenlőbb, szabadabb, demokratikusabb társadalomra törekedtek. Az egyesülés e törekvések legnemesebb részének tekinti magát. A kelet-európai népek közös jövőjének dilemmáira és nemzetünk sorskérdéseire csak ehhez a progresszióhoz kapcsolódó szellemi irányzatok és politikai törekvések kísérelhetnek meg valódi választ adni.

Úgy ítéljük meg, hogy a jelenlegi hazai áramlatok, reformalternatívák zöme az állami és a polgári jellegű liberalizmus hamis dilemmájában vergődik. Az elmúlt néhány évtized történelmi tapasztalatainak fényében a kritikák éle — teljes joggal — az állam adott formája ellen irányul. A másik póluson markánsan megjelenő piaci elképzelések azonban nem kínálnak hosszú távon kielégítő megoldást az alapvető társadalmi feszültségekre. Nem tudjuk elfogadni a gazdasági liberalizmussal kombinált sztálini eredetű diktatúra lehetőségét.

Célunk egy önkormányzó közösségek együttműködéséből felépülő demokratikus és szocialista társadalom lehetőségeinek keresése.

A „Balodali Alternatíva" Egyesülés az itt jelzett kiinduló állásponttal egyetértők és rokonszenvezők fóruma kíván lenni. Részletesebb programját, szerveződési és tevékenységi formáit a mozgalomhoz csatlakozó, aláírásukkal azt vállaló személyek megállapodása fogja szabályozni a közeljövőben.

A „Baloldali Alternatíva" Egyesülés országos fórumként kíván tevékenykedni, közérdeklődésre számot tartó kérdésekben vitákat szervez, ezek eredményeit a legszélesebb nyilvánosság elé kívánja tárni, elméleti, társadalmi, politikai kérdésekben állást foglal.

A „Baloldali Alternatíva" Egyesülés elismeri a Magyar Népköztársaság jelenlegi alkotmányát és törvényes államrendjét, annak keretén belül kíván tevékenykedni.

Várjuk mindazoknak a munkásoknak, értelmiségieknek, diákoknak, mozgalmaknak, csoportosulásoknak a csatlakozását, akik a felhívás céljival rokonszenveznek, törekvéseink valóra váltásában segíteni akarnak.

A HATALOMRÓL

Hogyan képviseli a hatalmat a párt, miután kivonul a gazdasági szféra területéről, s nem diszponál a gazdasági döntések felett? Mostanában a politika iránt érdeklődőkben ilyen kérdések merülnek fel, s a kérdést mi is feltettük *Pásztor Miklósnak* egyetemünk oktatójának, aki szakterülete, a makroökonómia mellett behatóan foglalkozik politológiai kérdésekkel is. *Egyáltalán szükség van-e arra, hogy a párté legyen a hatalom, vagy egy más útja kell, hogy legyen ennek a jövőben? — folytattuk kérdéseinket.*

— Az biztos igaz, hogy más útja kell legyen. A kérdés az, hogy hogyan értékeljük a mostani utat, mi az, ami ténylegesen hatalmat jelent a pártnak és mi az, ami nem. Kelet-Európában *a párt egy sajátos képződmény.* Azt szoktuk volt mondani, hogy *összefonódott az államhatalommal.* De ez csak részben igaz. Valójában *neki volt szüksége arra, hogy az állam legitimálja.* Egy párt soha nem képes arra, hogy egy társadalomban önmagát teljes hatalomként *elfogadtassa. Erre csak egyetlen egy szervezet képes* a modern társadalomban, és ez az állam. A pártnak alapvetően

párthatalomra van szüksége,

nem azonos azzal, amit a társadalom általános hatalma jelent, hanem *egy sajátos része, formája annak, egy befolyásolási képesség és befolyásolási lehetőség.*

Hogy kivonul-e vagy nem vonul ki a párt a hatalomból? — így szólt a kérdés. Én egyáltalán *nem hiszem, hogy a kivonulás értelmes kategória lenne;* használhatatlan, mert nincs kivonulás meg bevonulás, hanem arról van szó, hogy az eddigi formákat felváltja valamilyen másik forma. Az beszélhet csak kivonulásról, aki a pártot úgy képzeli el, mint teszem azt, például egy feudális katonai arisztokráciát, ahol ténylegesen összefolyt az államhatalom és a magánhatalom, a földesúr egyszerre volt a politikai nemzetnek a tagja, és egyszerre volt egy államhatalmi képviselő is jobbágyai fölött. De hát ez egy régi politikai korszaknak a struktúrája, ez a pártra soha nem volt jellemző és igazából mint az előbb is mondottam, ezt nem is tudta megvalósítani.

A modern politikai rendszerek, amelyek végül is arra épülnek, hogy *az egyénnek önakarata van,* és nem hagyományok által, nem külső célok által vezérelt, hanem *önmaga mondja meg, hogy neki mire van szüksége,* egy ilyen politikai rendszerben *egy párt nem alkalmas arra, hogy teljes hatalmat birtokoljon.* Amiről szerintem szó van, az nem kivonulás, tehát ha úgy tetszik, a feudális főúr most nem adja át a hatalmát a népnek, mert ilyen nem is volt neki, hanem arról van szó, hogy *a párt megpróbálja újraértelmezni a társadalomhoz való viszonyát.*

Történelmileg nézve *persze volt olyan korszak, amikor állami mezben pártdöntések történtek,* és az állam valóban csak függefalevél lehetett a külső szemlélőnek. De akkor is elengedhetetlen függefalevél volt. *Társadalmi hatása pedig romboló volt.* És nemcsak a társadalomra nézve, hanem saját bázisán is, hiszen egy ilyen rendszerben minden vélemény és tett csak rosszként jelenhet meg — ami fontos most —, még a saját gárda tettei is. Szigorú értelemben itt nem is a párt és az állam összefonódásáról volt szó, hanem *szűk csoport hatalmi diktatúrájáról.*

Párt és állam egybeeséséről csak akkortól lehet beszélni, mikor a fenti mechanizmusok végképp elhalnak. De ez már együtt jár azzal, hogy a párt — saját védelmében is —, bár megőrzi sok kérdésben döntési pozícióját, de befolyásoló képessége egy mindenre kiterjedő

vétójog formáját ölti.

Empirikusan azt látjuk, hogy igazából *a pártnak elsősorban személyi befolyása van:* meghatározza, hogy hol, milyen személy foglaljon helyet: tanácselnök, vállalatok, állami szervek vonatkozásában. Másrészről van egyfajta koordinatív funkciója, ami gazdasági életben elsősorban a piacot helyettesítette, harmadsorban pedig volt egy sajátos funkciója is, ami azt jelenti, hogy helyi vészhelyzetben teljesen átvette a hatalmat, például árvíz, természeti katasztrófa esetében.

Ez azonban szükségképpen azzal járt, hogy bele kellett folynia sok olyan kérdésbe, amelybe nem igen akaródzik. A társadalom különböző érdekcsoportok, személyi kapcsolatok, kis közösségek tarka sokaságában létezik és *aki ezt kezelni óhajtja, magának is ilyen kaleidoszkópként kell megjelennie, s így a párt ideológiai, programalkotó munkája nem tudhat érdemi szerephez jutni.* Ma már azt is nehéz mondani, hogy jobb helyzetben vagyunk, bár az agresszió szintje alacsonyabb.

De mi legyen akkor a párt hatalma? — vetődik fel a kérdés. Maradjunk abban, hogy a pártnak párthatalommal kell bírnia, ami több dolgot jelent és talán még pontosan *nem is tudjuk definiálni kelet-európai környezetünkben,* ahol *a politika mindig is egy kicsit manipulált fogalomként jelent meg* —, egy erős csoport manipulációja, bármilyen formát is vesz föl. *A feladat az, hogy ebből kilépjünk,* megtaláljuk azokat az utakat, ahova kiléphetünk.

Egyik legfontosabb *kérdés a helyi közösségek megerősítése és kivonása a központtal való állandó kommunikáció kényszeréből.* Ennek persze van veszélye, nevezetesen az a szélsőség, hogy ezek önálló köztársaságokká kiáltják ki magukat, mint erre volt példa a II. világháború után. *Védelemül csak a személyi jogok elismerése szolgál,* amelyet a helyi hatalom sem hághat át, és ezt alkotmányosan rögzíteni kell.

Úgy gondolom, hogy a pártnak erre az alapra támaszkodva van olyan központi szerepe, amellyel befolyásolja a társadalom különböző központosított feladatainak megoldódását célzó intézményeket. Tehát *a párt elsősorban a központi államhatalmi szervek partnereként kell, hogy fellépjen.* Ez vonatkozik az alapszervezetekre is, amennyiben azoknak a feladata is az, hogy *a központ számára kiérlelt, végigvitatott, a párttagság által*

legitimált gondolatokat juttasson el

arra vonatkozólag, hogy a központnak — amit egyrészt korlátoz az egyéneknek az alkotmányban elismert joga, plusz a helyi autonómiák — (tehát ennek a központnak és nem pedig a mai értelmű központnak, amelyik egy omnipotens központ, ennek a központnak) tudjon *megfelelő intenciókat, programokat, ideológiákat, szolgáltatni.* Ebben a struktúrában a parlamenti demokrácia nem egészen követendő, mert a központ korlátozottsága ott csak részben érvényesül, bár nyomaiban már megfigyelhető a jelenség.

Végül is azt lehet mondani, hogy akkor lesz a párt normálisan párthatalom, hogyha *egy többoldalú kommunikáció egyik résztvevőjeként szerepel.* Elsősorban a társadalom központosítható feladatainak megoldását segíti és *nem pedig a központi akarat lefelé továbbításának a feladatával jeleskedik.* A XX. század végén egy párt hatalma már nem azonos azzal, ahogy a XIX. században, vagy a XX. század elején elgondolták, amelynek modellje végül is valahol az amerikai pártrendszer szisztémájában alakul ki, ahol egy elnökválasztás mindenütt, mindenféle tisztségben változást jelentett pusztán azért, mert a központi vezetésben megváltozott a szín, a zászló.

H. E.

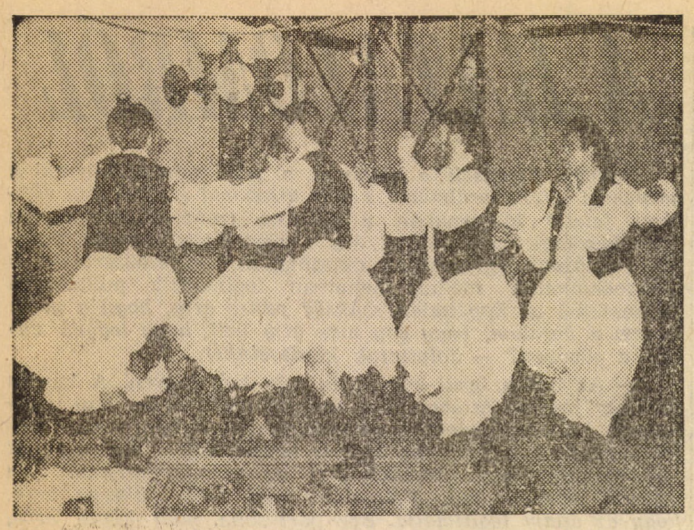

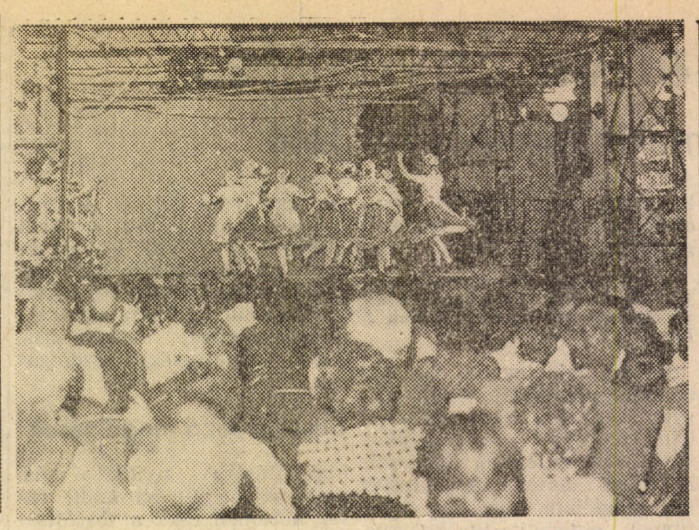

40 éves a Közgáz Népi Együttese. Ez alkalommal nagy sikerű bemutatót tartottak 29-én, szombaton az aulában, amelyen sok régi közgázos néptáncos is részt vett. Fotó: ROZSA GÁBOR

Születésnap

40 éves a Közgáz Népi Együttes

(Folytatás az 1. oldalról.)

giek és a jelenlegi tagok. Hagyományos Mikulás-ünnepség ez, ahol az év eseményeit és egymást is kikarikírozva táncban mutatják be. Családi ünnepség ez egyben, mindenki elhozza a hozzátartozóját.

Ez immáron a nyolcadik ötéves találkozó volt, ahol több generáció jött össze. Mostantól ez másképp lesz. *Megalakul a Népi Együttes baráti köre,* mely várhatólag még gyakoribb találkozókra ad majd lehetőséget. A tanárnő ezután megköszönte mindenkinek a munkáját, sok sikert kívánva a színpadon és a magánéletben is.

Majd *Kupcsik József* és Kollarik Amália *ajándékokat adott át.* Említsük meg az együttes két vezetőjének nevét: *Hortobágyi Gyöngyvér művészeti vezető és Varga Péter az együttes vezetője szocialista kultúráért elismerést kaptak.* Többen részesültek miniszteri dicséretben és külön köszöntötték a házaspárokat is. Tapsvihar és hangorkán tört ki *Kovács Mihály* nevének említésekor — már *20 éve tagja az együttesnek.*

Az ajándékok és elismerések átadása után megkezdődött a *két részből álló program,* amelynek első felében *a régebbi csoportok* vállalkozókedvű tagjai léptek színpadra. Nagy-nagy sikere volt az üveges táncnak, amikor is a lányok egy borral töltött üvegel a fejükön táncoltak. A végére egy csárdást hagytak, amely után *a közönség visszakövetelte őket.*

A második részben pedig *a maiak léptek fel.* Ezalatt *Serfőző Menyhérttel* beszélgettem, aki az alapító tagok közé tartozott.

— Az együttes közgázosokból alakult, akkoriban még a zenekar tagjai is diákok voltak. (Most a *Jánosi-együttes kíséri* a csapatot.) Lehet, hogy hihetetlen, de akkoriban *az egyetemi tanárok is zenéltek, Mátyás Antal például hegedűlt a zenekarban.* Az én időmben az egyetemi kultúrális élet jobban együtt volt, az énekesek, a táncosok és a színjátszók gyakran léptek fel együtt.

Edzőtáborba is együtt jártunk nyaranta.

1956 után a miénk volt szinte az első együttes, amelyet Nyugatra elengedtek szerepelni — Ausztriában léptünk fel. Így úttörő szerepünk volt a magyar kultúra külföldre vitelében.

A közösségnek már akkor is hatalmas összetartó ereje volt, bár sokkal kevesebb táncosházaspár volt, mint ma.

— Gondolom, rengeteg kellemes élményre emlékszik vissza a hagyományos Mikulás-ünnepségekről. Osszon meg egyet olvasóinkkal.

— Volt egy zongorakísérőnk, aki — előadás közben is — folyton keresztrejtvényt fejtett. Egy hatalmas marcipán tortával leptük meg, amin egy keresztrejtvény volt. Csak akkor vághatta fel amikor egy külön lapon előbb megfejtette a rejtvényt. Sok hasonló vidám emlékem van.

Közben az együttes befejezte műsorát. Az előadás alatt több kisgyerektől hallottam, hogy fel akarnak menni a színpadra a mamához, vagy a papához, többségüket azonban visszatartották. A meghajláskor mégis egy kislegény már a papa nyakában ült.

Ezek után állófogadás kezdődött az étteremben, amelyre az együttes maga készítette az egyébként ínycsiklandozó falnivalót. Az ünnepeltek egy többemeletes tortával lepték meg magukat, majd pedig éjszakába nyúlóan folytatódott az ünneplés.

Bartha Emese

A hallgatói tudományos szervezetek képviselőiből álló önkormányzati testület, a HTT legutóbbi ülése alapján, az egyes szakmai szervezetek pályázat alapján, 1988. évre a következő

TUDOMÁNYOS CÉLÚ PÉNZEKHEZ

jutottak: Rajk László Szakkollégium 76 ezer, Széchenyi István Szakkollégium 76 ezer, Társadalomelméleti Kollégium 7 ezer, Studium Generále 30 ezer, Közgáz Társadalomtudományi Klub 15 ezer, Közép-Európai Nyelviskola 15 ezer forint.

Tekintettel arra, hogy az egyetem, valamint a Skála-Coop Alapítvány által együttesen ez évben hallgatói szakmai munkára fordított pénz (összesen 244 ezer forint) *kisebb magánál* az egyetemi TDK-konferencia(!) költségeinél (ami idén 288 ezer forint volt), a fenti pályázat fedezetét *kizárólag* vállalatokkal kötött szerződések alapján biztosította a KÖZ-GAZDA Alapítvány. Az eddigi legfőbb

„SZPONZOROK" A KÖVETKEZŐK:

Aszfaltútépítő Vállalat, Budapesti Elektromos Művek, Domus Lakberendezési Áruház Vállalat, ÉGSZI-Tisza Tiszántúli Információs és Szervező Leányvállalat, Fővárosi Gázművek, Ifjúsági Lap- és Könyvkiadó Vállalat, Országos Kőolaj- és Gázipari Tröszt, Skála Metró Kereskedelmi Leányvállalat, Tungsram-Schréder Világítási Berendezések Rt.

A HTT a továbbiakban a következő

JOGOS IGÉNYEKET

fogalmazta meg az egyetemvezetés számára: Kényszerűen tudomásul vesszük, hogy az egyre szélesedő hallgatói tudományos mozgalom az egyetemvezetéstől évek óta *nominál értékben is csökkenő* összegű pénzt kap, s a TDK, a szakkollégiumok minimális alapműködéséhez szükséges százezreket évek óta szintén *társadalmi munkában* próbáljuk megszerezni. Azt viszont nem tartjuk méltányosnak, hogy a TDK-nak, a HTT-nek, a KÖZ-GAZDA Alapítványnak *együttesen nincsen egy önálló helyisége, telefonja, irógépe, sokszorosítási lehetősége stb.,* s így a hallgatói tudományos munka technikai feltételei majdnem minden másnál rosszabbak az egyetemen. Ezekkel az igényekkel s az egyes szervezetek hasonló jogos igényeivel, a legközelebbi időben a HTT és az Alapítvány képviselői felkeresik a rektort.

Végezetül az egyetemi szintű

TDK-IDŐPONTOK:

a dolgozatok leadási határideje: március 6., hétfő, TDK-konferencia: április 24—28., eredményhirdetés: május 4. vagy 5.

B. K. T.

SKÁLA-DÍJ VÉGEREDMÉNY 1988.	összesen (max. 100)	tanulmányi (max. 40)	TDK (max. 20)	Egyéb szakmai (max. 14)	Művészeti (max. 7)	Sport (max. 7)	Közösségi (max. 7)	Egyéb (max. 5)	
IV. évfolyam									
1. Csaba Iván	75	37	20	12	3	3	-	-	
II. Ambrus-Lakatos Lóránd	73	37	20	11	-	5	-	-	
III. Fábián Katalin	69	33	20	14	-	-	2	-	
4. Újvári Ottó	60	38	12	3	-	7	-	-	különdíj
5. Für Zsuzsanna	56	39	-	14	-	-	3	-	
6. Bedő Zsuzsanna	53	39	-	13	-	-	1	-	
7-9. Benedik Mónika	50	35	12	3	-	-	-	-	
Antal Zsuzsanna	50	31	14	5	-	-	-	-	
Bánfi Rita	50	33	12	5	-	-	-	-	
10. Reichardt Ibolya	49	29	10	4	3	2	1	-	
11. Majoros Csaba	47	31	4	7	2	-	3	-	
III. évfolyam									
1. Fazakas Gergely	81	33	20	14	5	2	7	-	abszolút első díj
II. Balázs Zoltán	73	34	20	8	4	-	7	-	
III. Csermely Ágnes	64	38	14	10	-	-	2	-	
4. Kutassy Jenő	50	30	-	5	3	-	7	5	különdíj
5. Budai Edit	50	34	-	14	2	-	-	-	
6. Végvári Elza	49	38	-	9	-	-	2	-	
7. Iván Gábor	46	32	4	3	-	-	7	-	
8. Bozsik Sándor	44	34	2	4	-	-	4	-	
9. Halász József	43	25	7	11	-	-	-	-	
II. évfolyam									
1. Bosnyák János	64	40	18	6	-	-	-	-	
II. Nemcsek Zoltán	50	28	7	4	2	4	5	-	
III. Barsi Éva	49	36	-	12	1	-	-	-	
4-5. Király Rita	48	37	-	6	2	-	3	-	
Varga Beáta	48	39	-	6	-	-	3	-	
6. Papp Edit	47	37	8	2	-	-	-	-	
7. Csoknyai László	45	36	-	4	2	-	3	-	
I. évfolyam									
1. Fülöp Péter	49	35	-	8	-	6	-	-	
II. Bokor Attila	43	33	-	10	-	-	-	-	
III. Szabó Zoltán	43	24	-	7	1	3	5	3	
4. Nguyen H.uang V.	43	40	-	-	-	-	3	-	különdíj
5-7. Broda Judit	35	27	-	7	1	-	-	-	
Fáskerti Zsolt	35	34	-	1	-	-	-	-	
Váradi Balázs	35	30	5	-	-	-	-	-	

* *A három megjelölt diák Rajk Szakkollégiumi közéleti pontszáma nem érkezett meg.*

Tévedések vígjátéka

Premier a Lenin bulváron

A színházi évad elején kiadott éves műsortervek sok mindenről árulkodnak. Ismertetik egy-egy előadandó produkció megítéléséhez szükséges két lényeges információból az egyiket. Vagyis *a művek címét,* amiből már következik *a művek értéke,* s így a színház által e darabokon keresztül felvállalt érték is. Végigfutva a terveket nagyobb, lényegesebb változást — legalábbis, ami az összképet illeti — nem találhattunk színházaink műsorpolitikájában, szemléletében. Persze azért egy-két kivétel akadt. Így a Madách Színház esetében, ahol most felfedezhettünk igényesebb műveket is — *Tévedések vígjátéka, Szecsuáni jólélek.* Ez a két cím a korábbi évek a közönség igényeit erőteljesen figyelembe vevő színházi jelleghez, alapkoncepcióhoz képest, mást takar.

A színházi értékeléshez a másik, s egyben a meghatározó információt maga *az előadás minősége* adja, amit *a bemutató nyomán mérhetünk le.* A Tévedések vígjátéka esetében *már szeptember végén,* hisz a bemutatóra már akkor sor került. Nos, itt a Madách Színháznak sikerült bebizonyítani, hogy ezek az előzetes spekulációk — legalábbis az ő esetükben — teljesen feleslegesek, hisz az első információt, vagyis az eredeti szerzőt és művét gond nélkül el lehet tüntetni a színpadról. Persze az átalakítás, a történet más helyszínre, korba, a mű más előadói stílusba helyezése önmagában nem baj, feltéve, ha az átültetés a színházi nyelv széles eszköztárának igényes bemutatását, a darab más, rejtettebb mondanivalójának értelmezését szolgálja, s ha az esetleges könnyebb hangvétel egy eredeti felfogással, a színészi játék kiteljesedésével párosul. Csakhogy a Madách Színházat nem ezek az esztétikai okok motiválták. A sikerért, a tetszésért *sutba dobták az esztétikát.* S mivel Shakespeare — úgy látszik — önmagában kevés a sikerhez (pedig vígjátékról van szó), ezért gyorsan hozzáültetik mindazon kellékeket, melyeket az utóbbi évek Madách sikereiből merítettek. Vagyis *van zene, így lesz belőle zenés darab* (Malek Miklós andalító muzsikájával), no meg tánc (de nemcsak úgy ímmel-ámmal, hanem *népes tánckarral, rafinált duett koreográfiákkal),* ahogy ezt a Macskákból és a Doktor Herz-ből már megszokhattuk. Persze ha már bőséges a tánc, akkor bőséges a zene is, így aztán *Malek Miklós letromfolja Shakespeare Vilmost,* ami azzal jár, hogy *a shakespeare-i történet egy banális sületlenségnek tűnik,* és jaj szegény Shakespeare imagójának, ha ezen egy Madách Színházat látogató néző elgondolkodik. (Ettől azért mellesleg nem félek, mert az előadás önfeledt gondtalansága elmélyülésre nem ad okot.)

No hát, ez van, de félreértés ne essék, én most *nem támadom a Madách Színházat. Sőt, megértem.* A színház csak feladatát teljesíti, mikor a közönség igényét akarja kielégíteni, s mikor egyben *magát akarja fenntartani.* Ezért a közönségnek játszik. De közben szembetalálja magát egyrészt a szocialista kultúra céljaival — az egységes népnevelő-, oktató, művelő szereppel —, másrészt a művészi presztízs problematikájával. De amíg jó ideig ez utóbbi körülményeket figyelembe vevő színház még el tudta adni magát, ma már nem. *Ma nincs idő és pénz színházba járni, sőt a társadalmi presztízs hatása is megkopott. Marad az érdeklődés kicsiholása a nézőből. Olyan előadással, melyet megért és szórakoztatja.*

A fenti konfliktus józan belátással feloldható. Megértve, hogy *társadalmunk heterogén, így ízlése is különböző* (bármennyire más volt a cél), ennek megfelelően ezen különböző igényeket kiszolgáló médiáknak is polarizálódniuk kell. (Nem feltétlenül csak tömeg- illetve művészigényeket kielégítő két végletre.) *Ez a folyamat már többé-kevésbé lezajlott a film- és zeneterjesztés területein.* Megindult a könyvkiadásban, úgy tűnik, *jövőre a rádió, a tv és a sajtó is végre követni próbálja a társadalom igényeit.* (S ne feledjük, *ez az egészséges átstrukturálódás* az eddigi hagyományosabb, *magas igényeket célzó,* épp ezért szűkebb közönséghez eljutó kulturális források, *műhelyek működését is megkönnyíti.*)

Jelenlegi színházi struktúránkat már amúgyis rengeteg vád érte, főleg azért, mert színházaink *nem tudnak egységes koncepciót felmutatni.* A mai, a színházak számára kritikus helyzetben igaz *nehéz volna egy speciális profil kialakítását elvárni.* Ezért az elmozdulás irányai itt a *bulvár- és művészszínház* pólusai felé mutatnak. A *bulvárszínház titulust* viszont szemérmesen elkendőzik. Pedig *fel kellene vállalni!*

S akkor a Madách Színháznak nem kell musicalt Shakespearerel összekötni, *nem kell kötelességszerűen Brechtet műsorra tűznie. Hisz nyilván csak púp a hátán.* S ha egyszer musicalbe már bedolgozta magát, hadd csinálja! *De akkor tudjuk, hogy itt általában bulvárdarabok fognak menni,* ezt a vonalat vállalták fel, ez az arculat alakult ki, tudja a színész, a néző és a kritikus. S akkor majd *nem fog beszélni a kritikus* szinte automatikusan a Madách esetében *színházi baklövések komikumáról,* pardon tévedések vígjátékáról.

Kurucz Péter

Pártaktíva-értekezlet

Pártaktíva-értekezletre került sor november 8-án fél ötkor. Az aktívaülésen Szarvas László pb-titkár tart tájékoztatót a budapesti pártbizottsági ülést követően az egyetemi pártszervezet követelményeiről. Majd Csáki Csaba a KB-ülés gazdaságpolitikai napirendjéről tart tájékoztatót a tanácsteremben.

Pénzügyek a kultúrában

A közművelődési bizottság legutóbbi, október 27-i ülésének legfontosabb napirendi pontja a második félévi közművelődési pénzek elosztása volt. Rövid vita után az a döntés született, hogy *a Széchenyi szakkollégium 16 ezer, a Ráday kollégium 9, az SG 5 ezer, a Közgazdász szerkesztőség 5 ezer, a Közép-Európai Nyelviskola 15 ezer, a Társadalomtudományi Klub 15 ezer, a MIKOR klub 0, a filmklub 10 ezer, az Interklub 12 ezer, a Tanulmány színház 5 ezer, a Jazzklub 30 ezer, az amatőr filmstúdió 20 ezer, a TEK (fotólaborjával együtt) 12 ezer, a Rajk Szakkollégium 13 ezer, a Támpont 25 ezer, a tánckar 10 ezer, az énekkar 5 ezer, a Kinizsi utcai kollégium 8 ezer, a Fotókör 5 ezer forintos támogatást kap.* A közművelődési titkárság 30 ezer forintos igényét egy háromtagú bizottság felülvizsgálja. A most megszavazott összegek sorsáról a bizottság február ülésén tételesen el kell számolnia minden tevékenységi körnek.

Ezután a KEN megrendezéséről volt szó. Az ügyben érintett KISZ-bizottság képviselője már nem volt jelen, hátrahagyott levelét *Lenger Csaba* ismertette. Ennek lényege szerint *a KISZ-bizottság még nem alakította ki álláspontját a KEN-nel kapcsolatban; amit Kostyál Ferenc a Közgazdász legutóbbi számában írt, az az ő saját véleménye.* A vitában többek között az is elhangzott, hogy se a gólyabált, *se a KEN-t nem volna szerencsés a KISZ-bizottságra bízni, mivel nincsen tömegbázisa,* anélkül pedig ilyen nagyszabású eseményt nem lehet rendezni. A közművelődési bizottság a kimerítő polémia helyett a tennivalókra koncentrált: *Kéri az egyetem tevékenységcentrumait, hogy konkrét programjavaslataikkal, vállalásaikkal, kivitelezéssel együtt vállalt ötleteikkel járuljanak hozzá* ahhoz, *hogy az 1989-es KEN* színvonalas, az otromba viccelődést kizáró *kulturális fesztivál legyen.* A javaslatokat egyelőre *Czabán György* (közművelődési titkárság) koordinálja, s a kialakuló tervekkel *a bizottság az ifjúsági parlamenthez fordul majd.*

Ezt követően ismét *anyagi ügyek kerültek terítékre: az egyetemi tanács döntésének ellentmondóan, az egyetem terembért kíván szedni a MIKOR-klubtól, és — mint kiderült — a filmklubtól is.* Ez ügyben *nem sikerült megállapodni a jelenlevő Bozzai Lászlóval,* aki az egyetem igen nagy anyagi gondjai miatt azt is kilátásba helyezte, hogy a tevékenységi centrumoknak esetleg *postaköltségeiket, s egyebeket is maguknak kell fizetniük.* Ugyancsak ő informálta a bizottságot arról, hogy *a Magyar Hirdető polgári pert folytat az egyetem ellen,* mert a főépületet övező palánkjaikra „illegálisan ragasztott" az egyetem — és mások — számos klubja. Most derült ki, hogy a palánkokat az egyetem bérli a hirdetőtől, s az is, hogy *a bírságot a klubok maguk lesznek kötelesek fizetni.* A Bozzai László által kifejtett álláspont: Az, hogy a tevékenységcentrumok be vannak jelentve, még nem jelenti azt, hogy ők az egyetemtől bármit is kapnak. A bizottság álláspontja: *A körök teremigényüket* — ha az az egyetem nyitva tartásának idejére esik — *Horváth Ferencnek jelentsék be,* ha nem, illetve, *ha eszközöket is akarnak használni, akkor a gazdasági igazgatóságon is, de térítést a közművelődési szervezetek ne fizessenek.* Ezt Bozzai László kérdésesnek tartotta, nem eldöntött ügynek.

M. G.

„...ugyanúgy szorongtam, mint a többiek..."

Arcképvázlat Csépai Ferenc teniszezőről

Egyetemünk már eddig is sok híres és értékes embert adott országunknak, az élet legkülönbözőbb területein találkozhattunk a volt közgázosokkal.

Csépai Ferenc öt éve végzett egyetemünk falai között, és teniszező Fentebb híres és értékes embereket emlegettem. Feri is közülük való — bár az első jelző nem éppen hozzá illik. Nem szereti, ha nagy körülötte a felhajtás, szerény, hallgatag, egyszerű ember, pedig sikerei voltak és vannak bőven. Beszélgetésünkkor első kérdésem is erre utalt:

— *Felsorolnád eddigi pályafutásod kiemelkedő eseményeit?*

— Számomra az egyik legsikeresebb eredmény az volt, mikor Olaszországban sikerült legyőznöm az olasz Cancelottit, aki azóta is igen előkelő helyen áll a teniszezők világranglistáján. Ezenkívül háromszor képviseltem a nemzeti színeket a Davis Kupa-csapatban, két ízben szerepeltem együtt Taróczy Balázzsal. Sajnos az egyéni magyar bajnoki címet nem tudtam egyszer sem megszerezni, pedig háromszor kerültem döntőbe, viszont 1986-ban sikerült párosban elsőséget szereznem. A hazaiak mellett számos nemzetközi versenyen indultam, de különösebb sikereket ezen nem értem el. Jelenleg az MTK-VM színeiben teniszezem, de idén egy alkalommal a TC Head Hohenens csapatában is játszottam, Ausztriában.

— Úgy tudom, már „kiskorodtól" *(12 éves korodtól) kezdve ott voltál korosztályod legjobbjai között. Miért jelentkeztél egyetemre, hogy-hogy nem akartál profi sportoló lenni, ahogyan ezt ma sokan teszik?*

— Igen, ez tényleg így volt. Kezdetben nem akartam profi lenni. Annak idején, a 70-es évek közepén — még nem is nagyon tudtam, mit jelent az, hogy profi teniszező. Nagy hatással voltak rám a nagy játékosok, *Nastase, Borg, Connors,* de akkoriban a teniszt egyszerűen lelkesedésből, a nagyok utáni rajongásból csináltam elsősorban. Hogy miért mentem egyetemre és miért a Közgázra? Tudod, akkoriban még benne élt a környezetemben egy olyan kimondatlan elv, hogy a sportoló, még ha profi is, fél ember tudás nélkül. Igenis, egy sportolónak legyen diplomája. Egyszóval a közösség, amelyben éltem, motivált a továbbtanulásra. Sajnos konkrét elképzelésem nem volt, így kedvenc tantárgyaim, a történelem és a matematika jelölték ki számomra az utat. Mindenesetre döntésemre visszagondolva nagyon örülök, mert az egyetem olyan sokat adott számomra, amit mint sportoló sohasem kaphattam volna meg az élettől.

— *Végül is másodszori próbálkozás és egy év katonaság után, 20 évesen elkezdhetted az egyetemet. Mennyiben változott meg az életed ezután?*

— Számomra az elsődleges továbbra is a tenisz maradt, ennek alárendeltem minden mást, viszont a teher, ami rám nehezedett, kettős volt. Mégis megpróbáltam természetes helyzetként felfogni a dolgokat, és minden energiámat mozgósítani. Szerencsére a szemináriumok látogatása alól felmentést kaptam, így önálló időbeosztással rendelkeztem. Az első két év az ismerkedés éve volt az egyetemen. Sokszor kellett edzésidőmből lefaragnom, hogy megálljam a helyem. Bizony egy-egy zárthelyi dolgozat vagy vizsga előtt igencsak neki kellett feszülnöm a tanulásnak, de sok segítséget kaptam a csoporttársaimtól, barátaimtól, akik elláttak jegyzetekkel, tanácsokkal. Furcsának hathat, de azt kell mondanom, hogy ez az új nehézségekkel teli élet sok jót is rejtett magában. Sikerült nagyon jó barátokra szert tennem, kikkel még most is tartom a kapcsolatot, belekerültem egy jó közösségbe. Többször sajnáltam, hogy nem mehettem el szombaton este velük szórakozni.

— *Harmadév után évet halasztottál. Mi volt ennek az oka?*

— Halasztásomnak ez a kettős élet volt az oka. Sajnos be kellett látnom, hogy ha ki akarok ugrani a teniszben, akkor kis időre szüneteltetnem kell a tanulást. Akkoriban sikerült kijutnom pár külföldi profiversenyre, és megszületett az elhatározásom, hogy hivatásos teniszező leszek. Önálló életet kezdtem élni, magam menedzseltem magamat. Tulajdonképpen ez volt az első olyan szakasz az életemben, amikor a közgazdasági ismereteimet jól tudtam kamatoztatni. Az akkori magyar teniszezőkhöz képest ismereteim és tudásom alapján a tenisz körüli pénzügyekben sokkal járatosabb voltam, mint ők. Ez az új közeg erőpróba volt ilyen téren is, nemcsak a játékban. Sajnos egy év után be kellett látnom, hogy tervem megvalósítását olyan objektív tényezők befolyásolják és hátráltatják, amin én egyedül nem tudok változtatni. Megpróbáltam ugyan kiválni és kiugrani, de nem sikerült, mégsem hagytam abba a teniszt. Az egyetemet elvégeztem, megszereztem a diplomát. Az utolsó két év már könnyebben ment, hiszen kellő rutinnal rendelkeztem, bár sokszor a szerencse is átsegített a nehéz helyzeteken. Emlékszem, a nehéz vizsgák előtt én is ugyanúgy szorongtam, mint a többiek, pedig a teniszpályán sokszor voltam nehéz helyzetben.

— *Végül, hogyan összegezné az egyetemen eltöltött évek tapasztalatait?*

— Így visszatekintve, nagyon örülök, hogy íde járhattam. Azt hiszem, sikerült megszereznem egy olyan tudatos világlátást, amit a sport egymagában sohasem tudott volna megadni. A sport révén számos országban megfordultam, sok mindent láttam és megéltem, de talán sokat is veszítettem volna, ha nincs meg az a közeg, amely nyitottá tett a világ sokszínűségére. A tenisz mellett jelenleg is hobbim a nyelvtanulás, melynek révén nemcsak embereket, hanem kultúrájukat is alaposabban megismerhettem. Egyszóval az egyetemen váltam teljes emberré.

Pálvölgyi Szilveszter

Trieszt

Mint minden évben, a közlekedés szak idén is szervezett tanulmányi utat Olaszország egyik északi kikötőjébe, Triesztbe. Szeptember 30-án, sok bonyodalom után, tíz közlekes és tíz külgazdos hallgató bepakolt az egyetem féltve őrzött buszába. Nagy jókedvvel és két tanárral elindultunk Nagykanizsára... Itt eltöltöttünk egy csendes éjszakát, majd másnap kora reggel továbbutaztunk. A határon rögtön sikerült felhívni magunkra az olasz vámos figyelmét, hangos jókedvünkkel és a csomagtérben található 40 liter borral. Ennek hatására végigkutatta kézipoggyászainkat is, ahol még további 20 liter tömény szeszt fedezett fel. Szigorúsága üvegenként engedett, majd mosolyogva jó utat kívánt nekünk, abban a biztos tudatban, hogy jól fogjuk magunkat érezni hazájában.

A szállás elfoglalásánál csoportunk „felnőtt" tagjai között kisebbfajta viszály tört ki a fürdőszobás szobák elosztása miatt, de szerencsére, nekünk semmi gondunk nem volt. Annál inkább később szomszédainknak, mivel körültekintően, minden emeletre jutott diákszoba, így a szálló vendégei minden éjszaka tájékozódhattak aznapi programjainkról és élvezhették a „magyaros virtust".

Az olasz szervezők kitűnő szakmai programot állítottak össze nekünk. Először körbehajóztuk a trieszti kikötőt, hogy a későbbiekben tudjuk, miről is van szó.

Láttuk a Ro-Ro dokkot,

a brazil kávésilót, a konténerkikötőt, a darabáruraktárat és sok minden mást. Meglátogattunk egy török hajót, ahol még a parancsnoki hídra is fölmehettünk. Találkozhattunk egy magyar tengerjáró hajó (Balaton) személyzetével is. A hajót azért hozták Triesztbe, hogy műszakilag átvizsgálják, hiszen március óta jár a vizeken. Sok tapasztalatot nyertünk arról, hogy a tengerészélet nem is olyan könnyű. Az EUROCAR (a Hungarocamion leányvállalata) trieszti képviselője is fogadott bennünket. Előadása után egy protokoll pizzavacsorára hívta meg a társaságot. Egyes bátor emberek, akik a széles választékból kipróbálták a „Frutta di mare" pizzát, igen tetszetős színekben pompáztak, egészen egy jó adag magyar orvosság (cseresznyepálinka) elfogyasztásáig. Másoknak viszont meg sem kottyant a sok tengeri herkentyű.

Sok előadást is hallgattunk a kikötő tevékenységéről, marketingpolitikájáról, célkitűzéseiről. Sajnos, tolmácsunk érdektelensége és a csoporttal szembeni unszimpátiája miatt az olasz nyelvű előadások szinte élvezhetetlenek voltak. Szerencsére általában angol nyelvű tájékoztatókat hallottunk, amelyek nagyon érdekfeszítőeknek bizonyultak. Feltett kérdéseinkre is kimerítő válaszokat kaptunk. Meglátogattuk a trieszti egyetemet, ahol megtudtuk, hogy az olasz diákoknak

négy év alatt 27 vizsgát

kell letenniük, és azokat is kötetlen időben. Elméletileg megtörténhet pl. az, hogy valaki mind a 27 vizsgát a 4. év végére halasztja.

A sok szakmai program mellett természetesen jutott idő a kultúrára is. Eltölthettünk egy napot Velencében, amely nem volt elég az összes nevezetesség megtekintésére. Bár volt olyan, akinek még ennyi is sok volt, a többség viszont szívesen maradt volna még Európa egyik legszebb városában. Eljutottunk, nagy viták árán, egy Trieszt melletti, XII. sz-beli kápolnába, a miramari kastélyba és Monte-Grisa templomába.

Utolsó előtti este került sor a 40 liter bor és a pálinkák elfogyasztására. A delegáció magyar partyt rendezett a szervezők, előadók tiszteletére. A társaság egész héten keresztül hangyaszorgalommal gyűjtögette a menzáról szerzett műanyag poharakat, hogy legyen majd a bulin miből inni. Méltó befejezése volt ez az est egész heti programunknak.

Sajnos, a sok kellemes tapasztalat mellett néhány rossz élményünk is akadt. Magyar részről a szervezésnek voltak homályos pontjai. Csak olasz nyelvű programmal rendelkeztünk, hosszas utánjárásba került, míg megtudtuk, hol és mikor kell találkozni. Az információáramlás nem volt zavartalan.

Mind a mai napig (a cikk keltezéséig) senki nem számolt el nekünk az előzetesen beadott, fejenkénti 3000 Ft-tal. Ez annál is inkább furcsa, mivel a közös pénzen vett ajándékokról mindenkinek az utolsó fillérig átás számlát kellett hozni. Nem értjük, miért kellett mindenkinek saját valutakerete terhére 10 dollárt befizetni. Még kevésbé, hogy tanáraink konkrét ígérete ellenére miért kellett befizetni

5-5 dollárt a buszvezetőnek

(Ezt egyébként hazautazásunk előtt 3 nappal tudtuk meg, véletlenül.) Milyen jogon követel magának bárki is a diákoktól valutabefizetést? Miért nem lehet ezt az egyetem központi keretéből finanszírozni? S ha már nekünk kell összeadni, miért nem tudhatjuk ezt jó előre? Buszvezetőnkkel több ízben volt nézeteltérésünk, nem volt hajlandó az általunk megjelölt úticélhoz elvinni a csoportot, csak hosszas csatározások után. Most mi vagyunk a buszvezetőért, vagy a sofőr van a csoportért?

Mindazonáltal nagyon jól éreztük magunkat, az egész út gyönyörű volt. Mindenki ezt ragadja meg, ezt és az ehhez hasonló lehetőségeket, mert életre szóló élményekkel gazdagodhat.

— sz. b. —

OLIMPIA NBC MÓDRA

Gondolom, senki sem fog különösebben sajnálni azért, hogy a XXIV. nyári játékokat „csak" az NBC közvetítésében élvezhettem. Bár, ha hozzáteszem, hogy a 11 magyar aranyból csak ötöt láttam (azok közül is egyről, *Borkai* lólengésben elért 10 pontjáról csak jóval később tudtam meg, hogy aranyat ért) és, hogy a többi helyezést tekintve ez az arány még sokszorta rosszabb, akkor már érthető kissé vágyakozásom az MTV szokásai, sportközvetítési gyakorlata iránt. Félreértés ne essék, az NBC megpróbált szuperprodukciót véghezvinni. Egy átlagos napi olimpiai közvetítési idő 10,5 óra volt, amiből nyolc és fél reggel 7 óra és éjfél közé, vagyis még „nézhető időre" esett. Óriási apparátussal készültek fel és vonultak ki. Egy-egy helyszínről két-három riporter, a sportág avatott szakértői, nem egyszer korábbi kiválóságai közvetítettek. Szereplésük az esetek nagy részében jóval meghaladta a szokásosat, és hadd tegyem hozzá, a szükségeset is. Túl gyakran foglalta el a képernyőt az elegáns, jól fésült, mindig mosolygó és sokszor egymással társalgó személyük, miközben nemegyszer sokkal kíváncsibb lett volna a néző és közöttük én is a mögöttük zajló eseményekre, pl. a magyar férfi tornászok korlátgyakorlataira, amelyből csak egy-egy kilendült lábat láthattam, vagy az eredményhirdetésre, amelyet csak a győztes tiszteletére játszott himnusz hangfoszlányai jeleztek, hiszen az adásban az éppen érmet nem nyert amerikai versenyző adott interjút.

A komoly felkészülés természetesen nem csak a 16 nap eseményeinek közvetítésén érződött. Portréműsorok tömege készült el a versenyek előtt

a potenciális győztesekről,

bemutatva környezetüket, edzéseiket, szokásaikat. Így találkozhattak a nézők „versenyen kívül *Matt Biondival, Ben Johnsonnal, Carl Lewisszal, Kristin Ottóval,* az NDK többszörös aranyérmes úszónőjével és még egy sor világnagysággal, köztük nagy örömömre *Darnyi Tamással* is.

Érdekes érzés volt látni a Komjádi uszodát, a budapesti panorámát, és hallani az úszásban a szinte legbiztosabb győzelmeket arató magyar fiút. Igen, az úszóversenyek közben sokszor elhangzott a „Hungary", vagy a „hungarian" és az újságok is így emlegették a magyarokat, mint az egyik nemzetet, amelyik megtörte az amerikaiak és az NDK-sok sokáig tartó hegemóniáját ebben a sportágban.

Sajnos azonban *Szabó* csodálatos hajrája 200 mellen, vagy *Egerszegi Krisztina* nagyszerű győzelme az elsők és egyben az utolsók között volt, amit láthattam. A kosár- és röplabda közötti kapcsolás alatt mondta be a riporter Martinek győzelmét az öttusában és ahogy már említettem Borkai tornagyakorlata került képernyőre, miközben jó volt hallani a *Magyar Zoltán* és *Guczogi* neveket is. Egy kicsit többet mutattak az amerikai—magyar vízipólómeccsből, de csak azért, mert néhány perc alatt a végén sikerült azt elvesztenünk, és az 1000 m kajak döntőben lehetett figyelemmel követni a nagy sokáig vezető, aztán — számomra érthetetlen okból — az utolsó helyre került *Csipest,* mivel mellette, a 8-as pályán, a végül is győztes amerikai versenyző evezett. Még *Erős* veresége egy amerikaitól a bunyóban és vége is.

Ezen túl két magyar név és tulajdonosa szerepelt igen gyakran. *Karch Király,* az amerikai röplabdacsapat kapitánya, akiről készült portréfilmből megtudhattuk, hogy a papa 1956 előtt Magyarországon röplabdázott. Most, a rehabilitációval foglalkozó orvos gyakran látható volt, amint óriási lelkesedéssel lengette az amerikai zászlót, üdvözölve a tényleg nagyszerű játékot nyújtó, aranyérmes amerikai csapatot. A másik személy *Béla Károlyi,* aki megalapította az azóta is fantasztikus sikereket elérő női tornásziskolát Romániában, és aki — a versenyek tanúsága szerint — Amerikában is komoly eredményeket ér el.

A műsorok szerkesztői gondoskodtak a múlt felidézéséről is. Olimpiák sorozatát és főleg amerikai hőseit láthattuk ismét. Számomra legismertebbek közé tartozott Owens és

a Tarzan-filmek főszereplője

Johny Weismüller. Ezek persze sok élményt jelentettek, mint ahogy megcsodálhattuk a több helyszínről egyszerre való közvetítés, a lassítások, a teniszháló alatt, vagy éppen a stadion feletti kameraállások technikai megoldásait is.

Ha éppen nem lettem volna kíváncsibb a magyar és más sportolók szereplésére, minden bizonnyal jobban élveztem volna a szenzáció éhségükben szinte kielégíthetetlen riporterek és operatőrök produkcióit. A körmei önmagában érdekesek voltak az egyébként nagyon csinos és még annál is jobban futó *Florence G. Joynernek,* amelyekre az amerikai zászló volt festve. Miközben az egyik elődöntőben az operatőr azokat mutatta, a pisztoly eldördült, és a rajtot csak az ismétlésben lehetett látni.

Csaknem a repülőbe való beszállásig kísérték a kamerával azt az ökölvívó-játékvezetőt, akit a döntésével egyet nem értő dél-koreai edző és követői majdnem megvertek a ringben, és aki így kénytelen volt az esetleges későbbi atrocitások elől idő előtt hazarepülni. Ezen esemény kapcsán túl is lőttek a célon, hiszen — mint kiderült, tévedésből — a rendre felügyelő biztonsági emberek egyikét is belekeverték a verekedésbe. A dél-koreai olimpiai bizottság elnöke, bár udvariasan, de igencsak határozottan jelezte ezt az NBC képviselőinek. Megszólaltatták a Nemzetközi Ökölvívó Szövetség (AIBA) elnökét egy igencsak kétes zsűridöntés után, amelyik a megérdemelt aranyérmet vette el az amerikai bokszolótól. Megnyugvással hallottam, hogy a magyar zsűritag korrektül pontozott.

A dippingügy már az olimpia előtt elkezdődött, hiszen, mint közismert, már otthon kizárták az amerikai csapatból a több érem várományos, úszó *Meyer* kisasszonyt. Bár szerinte, és ezt Szöulból való távkapcsolásos közvetítés során is megerősítette édesapjával állva a Californiában a tengerparton (a magyar öttusázók győzelmének ideje körül), hogy az antibébi-tabletta hatását keverhették össze a tiltott szerével.

Az igen körültekintő újságírók figyelmét nem kerülte el az sem, hogy — a számomra egyébként nagyon rokonszenves — *Susunova* az egyéni összetettben elért tornász győzelmén túl még egy rekordot felállított. Nevezetesen a verseny utáni doppingvizsgálat során több mint 5 órát kellett várni, amíg a vizsgálat nélkülözhetetlen alapanyagát produkálni tudta. Onnan pedig, teljesítés előtt, se ki, se be. Arról csak az újságokból értesültem, hogy „mi sem úsztuk meg". Annál többen láthattuk Bent, akinek — miután csodálatos rajtját és futását legalább húszszor megismételték — későbbi „életútja" még teljesítményénél is sokszorta jobban elfoglalta a képernyőt.

Mindez így utólag még izgalmasnak is hathat, de nem győzöm hangsúlyozni, hogy bármennyire is sajnáltam, hogy Luganis beverte a fejét a műugrás elején, és bármennyire is csodáltam, hogy ezután két aranyérmet nyert, elő- és utóéleténél, hobbijainál, edzőjénél és ki tudja még mi mindennél, amit a vele foglalkozó hosszú-hosszú műsoridő alatt megismerhettünk — sokkal jobban érdekeltek volna kardozóink, kajak-kenusaink, birkózóink és a többiek győzelmei.

Persze, „minden szentnek maga felé hajlik a keze". No, de ennyire? És ha bárki is azt hinné, hogy túl szubjektív vagyok, annak elmondom, hogy ez volt a véleménye sokakna'-, amerikaiaknak is.

És ha valaki azt gondolná, hogy drága pénzen olimpiát nézni jöttem ki Amerikába, annak csak annyit mondok, az vesse rám az első követ, aki otthon többet dolgozott ezen két hét alatt.

MÉSZÁROS TAMÁS

A vezetői ülésen, október 31-én Csáki Csaba rektor tájékoztatta a testületet a HT által küldött levélről, amelyben kérik az egyetem buszsofőrjével szemben folyamatosan felmerült problémák kivizsgálását. Ez vonatkozik a buszsofőr „valutagyűjtési" ügyére, valamint az utazások során tanúsított negatív hozzáállására.

A vezetői testület az idei trieszti út kapcsán megállapította, hogy az egyetem szűkös valutakerete folytán a külföldi utak esetében a résztvevőknek kell fedezni a benzinköltségnek, az autópálya használati díjának és a buszvezető napidíjának valutafedezetét, amennyiben úgy döntenek, hogy ilyen feltételek mellett is vállalják az utat. A diákok által így kifizetett valutát természetesen visszatéríti forintban az egyetem. Ez történt a legutóbbi trieszti kirándulás esetében is. S ha a kiutazás előtt erről felvilágosítást kapnak a diákok, akkor elkerülhető lett volna az értetlenség a buszsofőr „valutagyűjtésével" szemben.

A vezetői ülésen úgy döntöttek, hogy ezzel az ügy nem zárult le. A továbbiakban háromtagú bizottság folytat vizsgálatot a HT levelében szereplő, a buszsofőr egyéb tevékenységét érintő ügyekben.

Varsói szeminárium

A varsói közgazdasági egyetem szemináriumot rendez 1988. novemer 21—26. között a kelet—nyugati gazdasági kapcsolatokról. A szeminárium témáiból: a nyugati csúcstechnológia eladása a kelet-európai országoknak; visszafizethető-e a térség országainak adóssága; szocialista országok a GATT-ban; hogyan tehetők konvertibilissé az egyes nemzeti valuták; szabadkereskedelmi övezetek a szocialista országokban.

Jelentkezés november 9-éig az AIESEC-irodában.

Mivel a szeminárium angol nyelven zajlik, a kiutazás feltétele megfelelő tudásszint ebből a nyelvből. Ennek eldöntésére a résztvevők rövid beszélgetésen vesznek majd részt.

B. CS.

UNIVERSITAS

Hírek

A LEGFONTOSABBAL KEZDJÜK:

Minden olyan tag, aki BKV-munkában dolgozott, és kész anyaga van, azonnal adja le az UNIVERSITAS irodában (legkésőbb november 5-ig.)

Amennyiben valaki ezt a határidőt elmulasztja, az egész munka sikerét veszélyezteti!

AZ AKTUÁLIS MUNKÁK, AMELYEKRE AZONNAL LEHET JELENTKEZNI:

MUNKA	MŰSZAK	JELENTKEZÉS
— Kossuth Nyomda	de. du. éj.	Pesti Imre 684-855/201. sz.
— Magyar Posztógyár	de. du. éj. hétvége	Túri László 147-975
— Egyetemi Nyomda	du.	Péter János 384-766/503. sz.
— Szeszipari Vállalat	du.	Péter János 384-766/503. sz.
— Fonó- Szövőgyár	du. éj.	Csáki Sándor 384-766/501. sz.
— Porcelángyár	du. éj. hétvége	Pál Szabó András 384-766/317. sz.
— Csavaripari Vállalat	de.	UNIVERSITAS iroda

A LEGÚJABB MUNKÁK:

MUNKA	MŰSZAK	JELENTKEZÉS
— Unigalván gm Bizsukötözés	du.	Babics Egon 384-766/214. sz.
— Újpesti Cérnagyár	du. éj. hétvége	Michl Ferenc 298-600
— Kőbányai Textil	de. hétvége (magas órabér)	Michl Ferenc 298-600

A LEGKÖZELEBBI FIZETÉS:

1988. november 21., hétfő, 13.00—17.00

Ezeken kívül még számos más munkánk van, ezek plakátjait és bennünket is megtalálsz az irodánkban, minden hétköznap 8.30—17.00 között. Órabéres munkáinknál az órabér sem kevesebb 50 forintnál! Tehát ne feledd! Minden számban mindig ugyanezen a helyen megtalálod az UNIVERSITAS

NEKED SZÓLÓ HÍRADASÁT!

KERESS BENNÜNKET,

HOGY KERESHESS!

Címünk:

Kinizsi utcai oktatási épület (IX. Kinizsi u. 1—7. I. em. 160. szoba)

Telefon:

170-233/150. mellék és 176-426

Egérlesen

avagy elszabadult „vadállat" Tarkaréten

Két napja már, hogy egy szürke, kb. nyolc cm hosszú, rendkívül fürge lény, nevezzük csak egyszerűen mezei egérnek, lakótársául szegődött három tarkaréti kollégistának. Békésen szunyókált az ágyneműtartóban, mikor megzavarták nyugalmában. Azóta egyfolytában menekülnie kell. Ha most megkérdezhetném, hogy érzi magát, valószínűleg felháborodva panaszolná el, hogy alig kezd el rágcsálni valamit, mindjárt éktelen sikoltozás támad, és már kezdődik is a hajsza. Jómagam is szerény részese voltam egy ilyen vadászatnak. Igaz ugyan, hogy tevékenységem pusztán arra korlátozódott, hogy az egyik szék tetején álltam és lelkesen sikoltoztam. Lassan elcsendesedett már a kollégium, mikor kezdetét vette a „vad hajsza". A gyengébb nem képviselői álltak a helyzet magaslatán, ki a székeken, ki az asztalon, és lélegzetvisszafojtva figyelték, hogy a büszke férfinem egyetlen képviselője partvissal a kezében közelíti meg az éjjeliszekrényt, egerünk vélt tartózkodási helyét... A következő pillanatban halk sikkantással ejti kezéből a „fegyvert", amire persze a lányok rémült sikoltozása a válasz. Annál is inkább, mert a szürke kis árnyék villámként cikázik át a szobán, és bebújik az ágy alá. Majd egy villanásnyi idő alatt kisurran az előszobába, és eltűnik valamelyik ruhásszekrényben. A szoba kezdi felvenni a „Tájkép csata után" jelleget. De a csata még tart. Elbarikádozzuk a szobát az előszobától. A barikád fő vonalát jobb sorsra érdemes klasszikusaink alkotják. De kis „barátunk" nyomtalanul eltűnik a szekrények mélyében. Nem sokkal később a szemetesből hallatszik vidám rágcsálása. Ezt onnan tudom, hogy éktelen sikoltozás veri fel a kollégiumot. Ismét lázba jövünk, hátha most elkapjuk. E hajsza hallatán érzékenyebb lelkű állatvédők biztosan megcsóválják a fejüket, de megnyugtathatom őket, egyelőre 2:0 az egér javára, ismét a szekrénybe menekült. A vadászat ideiglenesen elnapolva. Belopózom a szobánkba, körülkémlelek. Dobogó szívvel, lassan nyitom fel az ágyamat. Ovatosan rázogatom ki a paplanomat, lepedőmet. Megkönnyebbülten veszem tudomásul, hogy hozzánk nem költözött be újabb lakó. Egyelőre! És holnap!

B. M.

AIESEC-szeminárium

Az EGK—KGST-kapcsolatok 1992 után' címmel rendezett szemináriumot október 17—20 között Noszvajon az AIESEC egyetemünkön működő bizottsága. Az előadásokat magyar és külföldi (belga, lengyel, görög) szakemberek tartották, elemezték az együttműködés lehetőségeit, majd vitákra is sor került. A 33 magyar és ugyanennyi külföldi (lengyel, NSZK-beli, norvég, osztrák, amerikai stb.) diák igen hasznos és kellemes napokat tölthetett a festői környezetben, a szervezőbizottság magas színvonalú munkája eredményeképpen.

Főiskolás teniszverseny '88

Noszek Péter 1988. évi bajnok

Az idén, akárcsak tavaly, Budapest adott otthont az egyetemi és főiskolai teniszbajnokságoknak. A mérkőzéseket a *BEAC és a MAFC teniszpályáin* bonyolították le. Az ország 16 felsőoktatási intézményeiből jöttek el a fiatalok, hogy megmérkőzzenek egymással. Az időjárás kegyes volt a játékosokhoz, kellemes, meleg, szélcsendes teniszidő volt. A rendezők a versenyzők részére napi kétszeri étkezést, a vidékieknek megfelelő szállást biztosítottak.

A csapattalálkozók során egyetemünk együttese csak a fiúk mezőnyében volt érdekelt, ahol a közgázosokon kívül még *15 csapat indult.* Az erősorrend alapján az MKKE-t nem rangsorolták a négy kiemelt közé, így *a papírforma alapján esélytelennek számított a Közgáz.*

Az első mérkőzést, melyek mindegyike két egyéni, és ha szükséges, egy párosból állt — az *ELTE csapatával játszotta csapatunk Noszek Péter, Pálvölgyi Szilveszter összeállításban.* Az egyéni mérkőzések után 1:1-re állt a találkozó, ezt követően egyetemünk *Noszek, Pálvölgyi páros* vesztett helyzetből fordítva meg a mérkőzés sorsát, *biztosította a győzelmet és a nyolc közé jutást.* Az ezt követő mérkőzésre a már kiemeltek sorában levő JATE csapata ellen került sor. Az egyéni mérkőzések után a fenti eredmény alakult ki: *Noszek az első helyen megnyerte, Pálvölgyi elvesztette mérkőzéseit,* tehát a párosra maradt a döntés. Így az esélytelenek nyugalmával játszó *Noszek, Pálvölgyi páros meglepő 6:1, 6:4 arányú győzelmet aratott, és egyetemünk számára megszerezte a harmadik helyet.*

Az egyéni küzdelmekben *Noszek Péter* IV. éves külker. szakos hallgató elsősorban futógyorsaságának és okos, higgadt játékának köszönhetően a döntőben fölényes biztonsággal fektette két vállra (6:1, 6:0) az addig kiválóan szereplő *Zsitva Zsoltot* (TF). *Noszek* ezzel a győzelmével nemcsak az 1988. évi egyetemi bajnoki címet szerezte meg, hanem tovább öregbítette egyetemünk hírnevét, melyet eddig nemcsak a sportban szerzett.

Pálvölgyi Szilveszter

MIKOR-KLUB program

November 9. szerda, 19.30: BÖRTÖNPARTY — Maksa Zoltán humorális estje és a Tuti dolog című amerikai komédia vetítése. A program egész ideje alatt hangulatos, gyertyafényes sörbár, tánc. Belépők: 30 forint (nappali tagozatos közgázosoknak és 50 forint (másoknak). Elővétel: november 3. csütörtök 14.00—15.00, november 4. péntek: 11.30—13.00, november 8. kedd: 14.00—15.30 az egyetem földszintjén.

Minden századik kedves látogatónk büfénk vendége.

Fórum az egyetemi reformért

Az ELTE BTK pártalapszervezete rendszeres találkozásokat kíván tartani az egyetemi reform kérdéseiről. Első alkalommal a magyar felsőoktatást is meghatározó sztálinitípusú modellről volt szó. (Erről a beszélgetésről következő számunkban részletesen írunk.)

Következő találkozójukat november 14-én 17 órakor tartják, ahol Szépe György beszél a pécsi kísérletről, mint egy lehetséges kitörésről. A fórum helye a BTK épületében lesz.

Minden érdeklődőt szeretettel várnak.

KDC-program

A Közgáz Diákcentrum következő műsora november 4-én, pénteken 19.30—02.00-ig Koncert : NO; meghívott vendég: *Knézy Jenő;* mozifilm: A tűz háborúja (kanadai film); +1 meglepetés a mozik újdonságaiból; videofilmek, Hi-Fi sztereo rockvideo, non-stop diszkó, dj: *Szeles Tibor,* teaház, dzsessz-sarok.

Műsorelőzetes: november 11-én koncert: STEP, meghívott vendég: meglepetés!

Mozifilm: A postás mindig kétszer csenget; +1 meglepetés, Hi-Fi sztereo rockvideo, videofilmek, non-stop diszkó.

Mindenkit szeretettel várunk!

FELHÍVÁS! ÁLLÁSBÖRZE!

A Közgáz SE női kosárlabdacsapata november 23-án vetélkedővel egybekötött állásbörzét szervez. Több ismert vállalat képviselteti magát, köztük a Corso, a Magyar Posta, a Chemolimpex és a Kőbányai Sörgyár. A vetélkedőt *Vági István* vezeti, a helyszín a Kinizsi utcai tornaterem lesz, az időpont este 6 óra. A vetélkedőre 4 fős csapatok jelentkezhetek, a legjobbak ajándékot kapnak a vállalatoktól. Jelentkezni a Kinizsi kollégium L 613-as szobájában *Gallai Erikánál* és *Sasvári Gabinál* vagy a testnevelés tanszék titkárságán lehet.

Sítábor

Sítáborra lehet jelentkezni, feltételek a testnevelési tanszék hirdetőtábláján.

Gyakorlatias angol oktatás

A kereskedelmi kar tanácsa október 18-án tartotta legutóbbi ülését. Először szavazásokra került sor. A kari tanács 19 igen szavazattal (1 nem és 1 tartózkodás mellett) támogatta *Horváth Istvánné* — az orosz tanszék docense — nyelvi intézeti igazgatóhelyettesi kinevezését. A tanács egyhangúlag elfogadta az 1988—89-es tanév munkatervét és *Kollarik Amália* delegálását a doktori tanácsba.

Ezt követően *Hegedüs József* — az angol tanszék vezetője —, beszámolójában a tanszék munkáját tekintette át. Az angol tanszék a legjobban terhelt a Nyelvi Intézetben, a munkát *28 főállású, 8 szerződéses félállású és három külsős oktatóval látja el.* Az *angoltanárok átlagbére 6481 forint* (ezen belül a tanársegédeké 5281). A dolgozók *átlagéletkora mindössze 35 év,* de sok fiatalt a perspektívátlanság érzése tölti el az alacsony fizetések miatt. *A szerződéses oktatók alkalmazásával sok gond van.* A tanórák látogatottsága kielégítő. Gyakorlatias oktatásra törekszik a tanszék, a tananyag jelentős mértékben aktuális folyóiratcikkekre épül. *Több új jegyzet* is elkészült az elmúlt hónapokban. A tanszék már 1985-ben bekapcsolódott a reform-munkálatokba. Az idei tanévben *országismereti és fordítástechnikai tanfolyamokat is kívánnak indítani,* 1989-ben két új szakszemináriumot — közgazdasági menedzserképzés, illetve műhelybeszélgetés — is bevezetnek. Idén először kompromisszumos megoldásként *harmadéveseknek indul már kezdő angol csoport.*

A kari tanács ezek után a vizsgák és a szakmai gyakorlatok tapasztalatait, a szakszemináriumi tematikákat tekintette át. Végül *Halmai Gábor* dékánhelyettes a tervezett egyetemi tanári, docensi, valamint tanszékvezetői kinevezéseket, minisztériumi és egyéb kitüntetési javaslatokról tájékoztatta a kari tanácsot.

R.

SPORTHÍREK

Október 22-én bajnoki fordulót bonyolítottak le, amelyen a következő eredmények születtek:

NŐI KOSÁRLABDA

Ferencvárosi Vasutas—Közgáz 63:8) (36:48)

A három legjobb dobó: Gallai Erika, Farkas Kata és Haraszti Ildi voltak, 24, 16, illetve 14 ponttal.

FIÚ KOSÁRLABDA

Közgáz—Kandó 96:83 (52:48)

NŐI RÖPLABDA

Nyertek a lányok a Honvéd Aurórával játszott meccsen, 3:2 arányban. Jól szerepelt Czank Nóra, Gróf Andrea és Nádasi Kati.

TOVÁBBJUTÁS AZ MNK-BAN

A Kandó Műszaki Főiskola csapatával MNK-mérkőzést játszott női kosárlabdacsapatunk október 28-án.

A találkozó elején fej fej mellett haladt a két együttes. Ez elsősorban a Közgáz gyenge kezdésének tulajdonítható. A letámadásos taktika sikertelen alkalmazása miatt nem jött ki a két csapat közötti technikai és erőnléti különbség. A félidő végül 1 pontos Kandó-előnnyel zárult.

A szünet jót tett a Közgáznak. **Haraszti Ildi** vezérletével fordítottak, és viszonylag tetemes előnyre tettek szert. Az utolsó percekben kicsit kiengedett csapatunk, ám így is biztosnak mondható és mindenképpen megérdemelt győzelmet aratott, 84:72 arányban. A csapatból **Haraszti Ildi** és **Gallai Erika** játéka emelkedett ki.

A lányok legközelebb november 5-én, szombaton, 11 órakor játszanak itthon bajnoki mérkőzést. Az ellenfél a Dunai Kőolaj gárdája lesz.

A következő fordulóban, október 29-én a következő eredmények születtek.

NŐI RÖPLABDA

Közgáz—Békéscsaba 3:0

Legjobb volt a csapatban Gróf Andrea.

FIÚ KOSÁRLABDA

Csőszer—Közgáz 69:83 (33:37)

Ezúttal Kováts László, Farkas Gábor és Vörös Gábor játéka emelkedett ki.

A NŐI ASZTALITENISZ-CSAPAT az NDK-ban vendégszerepelt, egy Lipcse melletti kisvárosban. A párosban **Bencze Brigitta** és **Grósz Judit** által elért győzelem ellenére a csapat összesítésben vereséget szenvedett.

Pályázati felhívások!

A Magyar Ifjúság szerkesztősége MAGISTER néven — a múlt tanévben — alapítványt hozott létre a számítástechnikában élenjáró egyetemi és főiskolai hallgatók munkájának elismerésére.

Az alapítvány felajánlását az egyetemi tanács elfogadta. A pályadíjak összege: I. díj: 50 000 forint, II. díj: 25 000 forint, III. díj: 15 000 forint.

A pályázati felhívás e tanévre is érvényes. Feltételek:

1. A pályázaton a nappali tagozat minden hallgatója részt vehet, a pályázati szándék előzetes bejelentése, majd a pályamű benyújtása alapján.

2. A pályázat egyéni, kivételesen (osztott díj mellett) jelentkezhetnek együtt dolgozó két-három fős közösségek is.

3. A pályamű tartalma megalapozott tudományossággal, sikeresen és újszerűen kapcsolja össze a szélesen értelmezett közgazdaságtudományt a számítástechnikával.

4. A pályázatra készített programot egy példányban, hajlékony lemez adathordozón kell benyújtani, írásos dokumentáció kíséretében. A dokumentációból egyértelműen ki kell derülnie a megoldott problémáknak, a program üzemeltetési módjának, használatának. Jelezni kell, hogy a program milyen típusú gépre készült.

— A pályázati szándékot írásban, 1988. december 31-ig kell bejelenteni Csépai Jánosnál, a számítástechnikai önálló osztály vezetőjénél (Kinizsi u. 1—7. IV. em. 452. vagy 445.). A bejelentés tartalmazza a pályázó nevét, évfolyamát és a szakát, továbbá a téma megnevezését.

— A pályázati munka benyújtásának ideje 1988. május 15. A pályamunkát (előzetes jelentkezés alapján) azok a hallgatók is benyújthatják, akiknek egyetemi jogviszonya 1989. februárjában megszűnik (tervgazdasági, külgazdasági, nemzetközi kapcsolatok szak).

— A pályázatokat külső szakember részvételével az egyetem rektora által megbízott zsűri ítéli meg.

— A díjak átadására az 1989—90. év tanévnyitóján kerül sor.

A Zrínyi Miklós Irodalmi és Művészeti Társaság pályázatot hirdet „Haza, haladás, gazdaság" témakörben elméleti tanulmányok készítésére.

A marxista szellemiségű dolgozatok benyújtását hallgatóktól, fiatal oktatóktól és kutatóktól, illetve ezek kisebb kollektíváitól várja. A társaság tagjai és kívülállók egyaránt pályázhatnak. A benyújtandó pályaművek terjedelme 1,5—2 ív lehet. Jeligés pályaműveket kérünk, zárt borítékban mellékelve a jelige feloldását. A társaság a három legszínvonalasabb dolgozatot emlékplakettel jutalmazza, pénzjutalomban (I. díj 7000 Ft, II. díj 5000 Ft, III. díj 3000 Ft) részesíti, és elősegíti publikálását. A pályázatok benyújtási határideje 1989. május 31. Elbírálásukra és eredményhirdetésre 1989. szeptember 15-én kerül sor. A pályaműveket a következő címre kérjük beküldeni: Zrínyi Miklós Irodalmi és Művészeti Társaság, Argalász Kálmánné ügyvezető titkár, 1087 Budapest, Kerepesi út 29/B. VII. épület.

Kínai kapcsolat

Az MSZMP KB és a Művelődési Minisztérium meghívására kínai párt- és állami intézmények képviselőiből, egyetemi oktatókból álló, *hattagú delegáció járt hazánkban.* A *Xu-wenliang* — aki az Állami Oktatási Bizottság politikai nevelési főosztályának helyettes vezetője — vezette kínai küldöttség kilencnapos magyarországi útja során *október 24-én meglátogatta egyetemünket is.* A vendégeket *Kupcsik József* rektorhelyettes, *Szarvas László* egyetemi pb-titkár, *Szabó Katalin* és *Poller Imre* tanszékvezetők fogadták.

A magyar fél tájékoztatást adott az egyetemi képzéskorszerűsítés jelenlegi állásáról, az elméleti-ideológiai tárgyak oktatásában bekövetkezett változásokról, az egyetemi pártbizottság ideológiai-politikai nevelőmunkájának helyzetéről. A kínai küldöttség tagjai különös érdeklődést mutattak az ifjúságpolitikai kérdések, a spontán politikai mozgalmak keretében jelentkező csoportok iránt.

A látogatás jól illett az MKKE és a kínai egyetemek közötti kapcsolatok ápolásának folyamatába. Az elkövetkező hetekben *egyetemünk vezetői újabb kínai delegációt várnak, a Pekingi Állami Népi Egyetem képviselőit.* E látogatás során remélhetőleg már *konkrét együttműködési megállapodást is kötnek a két egyetem vezetői,* melynek során többek között hallgatók és oktatók cseréjére is sor kerülhet rövidesen.

Az SG felvételi eredményei

Az 1987/88-as tanévben a Studium Generále táboraiban felvételi előkészítőn részt vett középiskolások 64,5 százaléka sikeresen felvételizett egyetemünkre. Átlagpontszámuk 112,8 pont volt.

Sorcsere

Sorcsere történt a 16. szám A változási folyamatok nehézségei című cikkben. Helyesen a szöveg így hangzik: A bizottságok feladata kettős: 1. Az április 20-i egyetemi kibővített pb-ülésen elfogadott politikai program alapján dolgozzon ki részletes javaslatot az egyetemi pártszervezet álláspontjára saját témáiban. 2. Szervezzen vitákat a párton belül és a társadalmi vitára kerülő javaslatok egyetemi véleményezését gondozza, rendszerezze az álláspontokat, készítse elő az egyetemi állásfoglalást.

KÖZGÁZDÁSZ

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja

Felelős szerkesztő: FARKASINSZKYNÉ HALAY EDIT

Szerkesztőség: Budapest IX., Dimitrov tér 8. 1093 Telefon: 174-548

Kiadja a Hírlapkiadó Vállalat Budapest VIII., Blaha Lujza tér 3.

Felelős kiadó: VÁGNER FERENC vezérigazgató

83—6405. Szikra Lapnyomda, Budapest

Felelős vezető: CSÜNDES ZOLTÁN vezérigazgató